

Plan za uspostavljanje mehanizama za
prenošenje, sprovođenje i primjenu
pravne tekovine EU u oblasti klimatskih
promjena, osim zakonodavstva koje se
odnosi na EU ETS

Sadržaj

1. Uvod.....	2
Svrha mape puta	2
Obuhvat klimatske pravne tekovine Evropske unije	2
Vremenski okvir	3
1. Evropski zakon o klimi	3
Trenutni status	4
Plan aktivnosti	6
2. Upravljanje Energetskom unijom i klimatskom akcijom	6
Trenutni status	6
Plan aktivnosti	8
3. Standardi performansi emisija CO ₂ za putnička vozila i laka komercijalna vozila	8
4. Standardi performansi emisija CO ₂ za teretna vozila	8
Trenutni status	9
Plan aktivnosti	12
5. Informacije za potrošače o ekonomičnosti potrošnje goriva i emisijama CO ₂ (označavanje vozila).....	13
Trenutni status	13
Plan aktivnosti	15
6. Kvalitet goriva	15
Trenutni status	16
Plan aktivnosti	17
7. Korišćenje zemljišta, promjene u korišćenju zemljišta i šumarstvo (LULUCF)	17
Trenutni status	18
Plan aktivnosti	19
8. Supstance koje oštećuju ozonski omotač.....	Error! Bookmark not defined.
9. Fluorisani gasovi sa efektom staklene bašte	20
Plan aktivnosti	22
10. Geološko skladištenje ugljen-dioksida (hvatanje i skladištenje ugljenika).....	24
Trenutni status	24
Plan aktivnosti	26
11. Okvir za sertifikaciju uklanjanja ugljenika	26
Trenutni status	26
Plan aktivnosti	26
SAŽETAK	27

1. Uvod

Svrha plana

Svrha ovog plana je da predstavi planirani vremenski okvir i mjere putem kojih će Crna Gora obezbijediti kontinuirano usklađivanje sa klimatskom pravnom tekovinom Evropske unije, kao i uspostavljanje institucionalnih, pravnih i administrativnih aranžmana neophodnih za njeno efikasno prenošenje, implementaciju i primjenu. Ovaj plan potvrđuje spremnost Crne Gore da preuzme obaveze koje proizilaze iz članstva u Evropskoj uniji u oblasti klimatske politike.

Ovaj dokument predstavlja plan za klimatsku pravnu tekovinu Evropske unije koja nije obuhvaćena Sistemom trgovine emisijama EU (EU ETS) i utvrđuje ključne elemente, mjere, nadležne institucije i indikativne rokove za svaku relevantnu oblast klimatske politike.

Obuhvat klimatske pravne tekovine Evropske unije

Plan obuhvata sljedeće oblasti klimatske politike Evropske unije i pripadajuće zakonodavstvo, kako je predložila Evropska komisija:

1. Evropski zakon o klimi

Prečišćeni tekst: Uredba (EU) 2021/1119 Evropskog parlamenta i Savjeta od 30. juna 2021. godine o uspostavljanju okvira za postizanje klimatske neutralnosti i izmjeni uredbi (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 (Evropski zakon o klimi)

2. Upravljanje Energetskom unijom i klimatskom akcijom

Prečišćeni tekst: Uredba (EU) 2018/1999 Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. decembra 2018. godine o upravljanju Energetskom unijom i klimatskom akcijom, o izmjeni uredbi (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Evropskog parlamenta i Savjeta, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Evropskog parlamenta i Savjeta, direktiva Savjeta 2009/119/EZ i (EU) 2015/652, te o stavljanju van snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Evropskog parlamenta i Savjeta.

3. Standardi performansi emisija CO₂ za putnička vozila i laka komercijalna vozila

Prečišćeni tekst: Uredba (EU) 2019/631 Evropskog parlamenta i Savjeta od 17. aprila 2019. godine o utvrđivanju standarda performansi emisija CO₂ za nova putnička vozila i nova laka komercijalna vozila, te o stavljanju van snage uredbi (EZ) br. 443/2009 i (EU) br. 510/2011 (preinačeni tekst).

4. Standardi performansi emisija CO₂ za teretna vozila

Prečišćeni tekst: Uredba (EU) 2019/1242 Evropskog parlamenta i Savjeta od 20. juna 2019. godine o utvrđivanju standarda performansi emisija CO₂ za nova teretna vozila i o izmjeni uredbi (EZ) br. 595/2009 i (EU) 2018/956 Evropskog parlamenta i Savjeta, kao i Direktive Savjeta 96/53/EZ.

5. Informacije za potrošače o potrošnji goriva i emisijama CO₂ (označavanje vozila)

Prečišćeni tekst: Direktiva 1999/94/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 13. decembra 1999. godine o dostupnosti informacija za potrošače o potrošnji goriva i emisijama CO₂ prilikom stavljanja na tržište novih putničkih vozila.

6. Kvalitet goriva

Prečišćeni tekst: Direktiva 98/70/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 13. oktobra 1998. godine o kvalitetu benzinskih i dizel goriva i o izmjeni Direktive Savjeta 93/12/EEZ.

7. Korišćenje zemljišta, promjene u korištenju zemljišta i šumarstvo (LULUCF)

Prečišćeni tekst: Uredba (EU) 2018/841 Evropskog parlamenta i Savjeta od 30. maja 2018. godine o uključivanju emisija i uklanjanja gasova sa efektom staklene bašte iz sektora korišćenja zemljišta, promjena korišćenja zemljišta i šumarstva u klimatski i energetske okvir do 2030. godine, i o izmjeni Uredbe (EU) br. 525/2013 i Odluke br. 529/2013/EU.

8. Supstance koje oštećuju ozonski omotač

Prečišćeni tekst: Uredba (EU) 2024/590 Evropskog parlamenta i Savjeta od 7. februara 2024. godine o supstancama koje oštećuju ozonski omotač i o stavljanju van snage Uredbe (EZ) br. 1005/2009.

9. Fluorirani gasovi s efektom staklene bašte

Prečišćeni tekst: Uredba (EU) 2024/573 Evropskog parlamenta i Savjeta od 7. februara 2024. godine o fluorisanim gasovima sa efektom staklene bašte, o izmjeni Direktive (EU) 2019/1937 i o stavljanju van snage Uredbe (EU) br. 517/2014.

10. Geološko skladištenje ugljen-dioksida (hvatanje i skladištenje ugljenika)

Prečišćeni tekst: Direktiva 2009/31/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 23. aprila 2009. godine o geološkom skladištenju ugljen-dioksida i o izmjeni Direktive Savjeta 85/337/EEZ, direktiva Evropskog parlamenta i Savjeta 2000/60/EZ, 2001/80/EZ, 2004/35/EZ, 2006/12/EZ i 2008/1/EZ, kao i Uredbe (EZ) br. 1013/2006.

11. Okvir za sertifikaciju uklanjanja ugljenika

Uredba (EU) 2024/3012 Evropskog parlamenta i Vijeća od 27. novembra 2024. kojom se uspostavlja okvir certifikacije Unije za trajno uklanjanje ugljenika, skladištenje ugljenika i skladištenje ugljenika u proizvodima

Vremenski okvir

Vremenski okvir predloženih mjera i aktivnosti u okviru ove Mape puta odnosi se na period između zatvaranja Poglavlja 27 i predviđenog pristupanja Crne Gore EU (2028).

1. Evropski zakon o klimatskim promjenama

EU zakonodavstvo: Uredba (EU) 2021/1119 kojom se uspostavlja okvir za postizanje klimatske neutralnosti, izmijenjena Uredbom (EU) 2026/667

Zahtjevi EK:

Nije bilo potrebe za uključivanjem dodatnih elemenata u plan, pod uslovom da:

- **uspostavljen pravni okvir za postizanje klimatske neutralnosti do 2050. godine**, sličan okviru iz člana 1 Uredbe (EU) 2021/1119;
- **uspostavljen pravni okvir za prilagođavanje klimatskim promjenama** i donijet Nacionalni plan prilagođavanja klimatskim promjenama u skladu sa zahtjevima utvrđenim u članu 5 stav 4 Uredbe (EU) 2021/1119.

Trenutni status

Transpozicija:

- član 1 Uredbe (EU) 2021/1119 prenesen je u Zakon o klimatskim promjenama (član 3)¹ ;
- U skladu sa članom 5 Uredbe (EU) 2021/1119, Zakonom o klimatskim promjenama (čl. 11–13) propisani su izrada, sadržaj i sprovođenje Nacionalne strategije prilagođavanja klimatskim promjenama. Članom 11 predviđeno je donošenje podzakonskog akta kojim će se urediti revizija Nacionalnog plana prilagođavanja klimatskim promjenama (NAP);
- Izvještaji koji se dostavljaju u skladu sa članom 19 stav 1 Uredbe (EU) 2018/1999 uređeni su članom 67 Zakona o klimatskim promjenama. Članom 67 predviđeno je donošenje podzakonskog akta kojim će se urediti izrada i sadržaj Izvještaja o sprovođenju Nacionalnog plana prilagođavanja klimatskim promjenama (NAP);

Na zahtjev Evropske komisije, član 3 Zakona o klimatskim promjenama izmijenjen je radi potpunog usklađivanja sa članom 2 Uredbe (EU) 2021/1119, pri čemu je jasno propisano da „ukupne emisije svih gasova sa efektom staklene bašte iz svih sektora moraju biti uravnotežene sa svim ponorima gasova sa efektom staklene bašte u Crnoj Gori najkasnije do 2050. godine, kako bi se postigao neto nulti nivo emisija, a nakon toga težilo ostvarivanju negativnih emisija“, čime je istovremeno otklonjena nejasnoća u vezi sa definicijom iz člana 15, koja se odnosi isključivo na emisije iz sektora obuhvaćenih EU ETS-om; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o klimatskim promjenama usvojen je u maju 2026. godine, a prečišćeni tekst člana 3 sada glasi:

"Klimatska neutralnost

Član 3

Dugoročni klimatski cilj Crne Gore je postizanje klimatske neutralnosti do 2050. godine, s ciljem ostvarivanja dugoročnog temperaturnog cilja utvrđenog u članu 2 stav 1 tačka (a) Pariskog sporazuma i ostvarivanja napretka ka postizanju globalnog cilja prilagođavanja utvrđenog u članu 7 Pariskog sporazuma.

Ukupne emisije svih stakleničkih plinova iz svih sektora biće uravnotežene svim uklanjanjima stakleničkih plinova u Crnoj Gori najkasnije do 2050. godine, kako bi se postigle neto-nulte emisije, a nakon toga će se poduzimati mjere s ciljem postizanja negativnih emisija.

Crna Gora će preduzeti neophodne mjere radi ostvarivanja cilja klimatske neutralnosti, uzimajući u obzir značaj promovisanja pravičnosti i solidarnosti, kao i isplativosti u postizanju tog cilja.

Ovim članom prenose se član 1. i član 2. Uredbe (EU) 2021/1119.

Uzimajući u obzir preporuke Evropske komisije koje se odnose na novi zakonodavni paket za period nakon 2030. godine, koji je trenutno u pripremi, Crna Gora će pažljivo pratiti ovaj proces i uskladiti se sa zakonodavstvom koje bude stupilo na snagu prije pristupanja Evropskoj uniji.

Ostali zahtjevi:

Plan prilagođavanja na klimatske promjene za period 2025-2035 sa Akcionim planom za period 2025 -2027, usvojen je 2025. godine.²

U skladu sa članom 5 Uredbe (EU) 2021/1119, plan se zasniva na sveobuhvatnim analizama klimatskih promjena i ranjivosti, kao i na najboljim dostupnim i najnovijim naučnim saznanjima. U okviru Plana prilagođavanja klimatskim promjenama sprovedena je detaljna procjena ranjivosti za svaki od sektora (poljoprivreda, vode, zdravlje i turizam).

---

¹ Zakon o klimatskim promjenama OG MNE br. 149/2025 (priložen u Prilogu 1)

² Plan prilagođavanja na klimatske promjene za period 2025-2035 sa Akcionim planom za period 2025 -2027
https://unfccc.int/sites/default/files/resource/NAP_Montenegro_2025.pdf

Sigurnost hrane predstavlja jedan od ciljeva u sektoru poljoprivrede, dok se u sektoru voda posebno promovišu rješenja zasnovana na prirodi. Plan prilagođavanja na klimatske promjene prepoznaje da lokalno stanovništvo posjeduje vrijedna i korisna znanja o prilagođavanju zasnovanom na ekosistemima, koja treba u većoj mjeri koristiti.

Postizanje klimatske neutralnosti

Crna Gora je u februaru 2026. godine usvojila Strategiju niskougljeničnog razvoja Crne Gore (SNR). SNR scenario polazi od pretpostavke da su sve politike i mjere u oblasti klime (PaMs) predviđene NEKP-om u potpunosti sprovedene. Pored toga, SNR definiše dodatne politike i mjere usmjerene na smanjenje emisija u svim glavnim sektorima koji emituju gasove sa efektom staklene bašte, do nivoa što bližeg nuli, u skladu sa dostupnim tehnologijama i očekivanim tehnološkim razvojem. Kumulativni efekat ovih politika i mjera ogleda se u ubrzanom smanjenju emisija iz sektora izvan elektroenergetskog sektora počev od 2030. godine. Prema SNR scenariju, ukupne bruto emisije gasova sa efektom staklene bašte do 2050. godine smanjuju se na 322 ktCO₂e, što odgovara 9% prijavljenih emisija iz 2022. godine. Najveći udio preostalih emisija potiče iz sektora poljoprivrede. I scenario NEKP-a sa dodatnim mjerama (WAM), kao i SNR scenario, omogućavaju postizanje neto nultih emisija u periodu između 2030. i 2035. godine.

Postojeće institucije/nadležnosti:

Zakonom o klimatskim promjenama (član 11) propisano je da Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS) izrađuje Nacionalni plan prilagođavanja na klimatske promjene (PPKP) u saradnji sa organima na nacionalnom i lokalnom nivou, kao i drugim pravnim licima kojima su povjerena javna ovlašćenja, naročito onima nadležnim za civilnu zaštitu i spašavanje, smanjenje rizika od katastrofa, poljoprivredu, šumarstvo, upravljanje vodama, energetiku, industriju, saobraćaj, zdravstvo, građevinarstvo, infrastrukturu, hidrometeorologiju, rodnu ravnopravnost, prostorno planiranje, upravljanje morskim i obalnim područjem i turizam.

Zakonom o klimatskim promjenama (član 13) propisano je da su organi na nacionalnom i lokalnom nivou, kao i druga pravna lica kojima su povjerena javna ovlašćenja u oblastima zaštite prirode, civilne zaštite i spašavanja/smanjenja rizika od katastrofa, poljoprivrede, ribarstva, šumarstva, upravljanja vodama, energetike, industrije, saobraćaja, infrastrukture, hidrometeorologije, zdravstva, prostornog planiranja, upravljanja morskim i obalnim područjem i turizma, dužni da sprovode Nacionalni plan prilagođavanja klimatskim promjenama (PPKP).

Zakonom o klimatskim promjenama (član 66) propisano je da su organi na nacionalnom i lokalnom nivou, kao i druga pravna lica kojima su povjerena javna ovlašćenja u oblastima hidrometeorologije, zaštite životne sredine, civilne zaštite i spašavanja/smanjenja rizika od katastrofa, statistike, rodne ravnopravnosti, poljoprivrede, ribarstva, šumarstva, upravljanja otpadom, upravljanja vodama, energetike, industrije, saobraćaja, infrastrukture, prostornog planiranja, zaštite prirode, upravljanja morskim područjem, turizma i zdravstva, a koja prikupljaju i/ili posjeduju podatke o sektorskim aktivnostima u kojima dolazi do emisija ili uklanjanja gasova sa efektom staklene bašte, mjerama za ublažavanje klimatskih promjena, projekcijama emisija gasova sa efektom staklene bašte i mjerama prilagođavanja klimatskim promjenama potrebnim za izradu izvještaja iz članova 66, 67 i 70 ovog zakona, dužni da te podatke blagovremeno dostavljaju Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.

Pored toga, Zakonom o klimatskim promjenama uspostavljen je pravni osnov za formiranje Radnog tijela za međusektorsku koordinaciju politika i mjera za ublažavanje klimatskih promjena i prilagođavanje klimatskim promjenama (član 71), kao i sistema za politike, mjere i projekcije (član 62), koji obuhvata izradu, praćenje sprovođenja, prikupljanje podataka i izvještavanje o mjerama prilagođavanja klimatskim promjenama.

Plan aktivnosti

Pravne mjere			
Mjera		Vodeća institucija	Vremenski okvir
1	Donošenje pravilnika o reviziji PPKP	MERS	IV 2026
2	Donošenje Pravilnika o Izvještaju o implementaciji PPKP-a	MERS	IV 2026
3	Praćenje novog zakonodavnog paketa za period nakon 2030. godine	MERS	II 2028
Tehničke/operativne mjere			
Mjera		Vodeća institucija	Vremenski okvir
3	Priprema prvog dvogodišnjeg izvještaja o sprovođenju PPKP-a	MERS	IV 2027

Rizici implementacije

Priprema prvog dvogodišnjeg izvještaja o sprovođenju Nacionalnog plana prilagođavanja klimatskim promjenama (PPKP) omogućit će provjeru funkcionalnosti institucionalnog okvira predstavljenog iznad, kroz prikaz doprinosa nadležnih institucija u sprovođenju PPKP-a i njihove saradnje u razmjeni informacija neophodnih za izvještavanje..

NAPOMENA: Uzimajući u obzir da su ispunjeni uslovi koje je postavila Evropska komisija, ovaj dio puta za sprovođenje nije neophodan za razmatranje u smislu zatvaranja Poglavlja 27.

2. Upravljanje Energetskom unijom i klimatskom akcijom

Zakonodavstvo EU: Uredba (EU) 2018/1999 o upravljanju Energetskom unijom i klimatskom akcijom

Zahtjevi EK: Vremenski okvir i mjere koje će Crna Gora preduzeti između zatvaranja pregovaračkog poglavlja i pristupanja Evropskoj uniji radi pripreme za punu primjenu Uredbe (EU) 2018/1999 o upravljanju Energetskom unijom i klimatskom akcijom od dana pristupanja Evropskoj uniji.

Trenutni status

1. Crna Gora je usvojila svoj integrisani energetske i klimatski plan³ u skladu sa čl. 3 Uredbe (EU) 2018/1999 u decembru 2025;
2. NEKP Crne Gore postavlja sljedeće nacionalne ciljeve u skladu s čl. 4–8 Uredbe (EU) 2018/1999:
  - a. Potrošnja primarne energije 0,92 Mtoe
  - b. Konačna potrošnja energije 0,73 Mtoe
  - c. Udio obnovljivih izvora energije u bruto konačnoj potrošnji energije 50%
  - d. Smanjenje emisija gasova sa efektom staklene baste - 55% (ukupno 2,42 MtCO₂ekv)
3. NEKP Crne Gore usvojen je u skladu sa članovima 9 – 13 Uredbe (EU) 2018/1999, u saradnji sa Sekretarijatom Energetske zajednice;
4. Ažuriranje NEKP-a, u skladu sa članom 14. Uredbe (EU) 2018/1999, regulisano je Zakonom o energetici⁴ (član 10, stav 4);

---

³ Nacionalni energetske i klimatski plan Crne Gore (2025) <https://www.energy-community.org/dam/jcr:d02417a9-03e2-4764-ab58-38763ca800d0/NECP%20Montenegro%20FINAL%20ENG.pdf>

⁴ Energetske zakon OG MNE br. 28/25 i 3/26

5. Crna Gora je u februaru 2026. godine usvojila Strategiju niskougljeničnog razvoja (SNR), u skladu sa članom 15 Uredbe (EU) 2018/1999;
6. Izvještavanje o implementaciji NEKP-a, u skladu s čl. 17. i 20.–25. Uredbe (EU) 2018/1999, regulisano je Zakonom o energetici (čl. 11. i 267.);
7. Izvještavanje o politikama i mjerama u oblasti gasova sa efektom staklene bašte, kao i o projekcijama emisija, u skladu sa članom 18 Uredbe (EU) 2018/1999, uređeno je članovima 67 i 68 Zakona o klimatskim promjenama;
8. Izvještavanje o nacionalnim akcijama prilagođavanja u skladu s čl. 19 Uredbe (EU) 2018/1999 regulisano je čl. 67 Zakona o klimatskim promjenama.
9. Godišnje izvještavanje u skladu sa čl. 26 Uredbe (EU) 2018/1999 regulisano je čl. 17 Zakona o energiji i čl. 63 Zakona o klimatskim promjenama. Član 63 Zakona o klimatskim promjenama predviđa donošenje podzakonskog akta o inventarima emisija;
10. Nacionalni sistem inventara u skladu sa čl. 37 Uredbe (EU) 2018/1999 regulisan je čl. 62 Zakona o klimatskim promjenama. Član 62 Zakona o klimatskim promjenama predviđa donošenje podzakonskog akta o sistemu inventara emisija;
11. Izvještavanje o politikama i mjerama i projekcijama u skladu s članom 39. Uredbe (EU) 2018/1999 regulirano je članovima 67. i 68. Zakona o klimatskim promjenama. I član 67. i član 68. Zakona o klimatskim promjenama zahtijevaju donošenje sekundarne zakonodavne regulative.
12. Uspostavljanje i vođenje registara u skladu sa čl. 40 Uredbe (EU) 2018/1999 regulisano je čl. 64 Zakona o klimatskim promjenama. Član 62 Zakona o klimatskim promjenama predviđa donošenje podzakonskog akta o Registru za klimatske promjene;

Detaljna analiza najnovije Tabele usklađenosti za Uredbu (EU) 2018/1999, izrađene tokom pripreme prethodno navedenih podzakonskih akata, ukazala je na određene pravne praznine koje su obuhvaćene Planom aktivnosti u nastavku.

U Izvještaju o implementaciji Energetske zajednice za Crnu Goru za 2025. godinu navodi se da je Crna Gora ostvarila određeni napredak u oblasti klimatskog izvještavanja, s obzirom na to da je inventar gasova sa efektom staklene bašte dostavljen u skladu sa prilagođenom Uredbom o upravljanju Energetskom unijom i klimatskom akcijom. Međutim, putem sistema Reportnet i dalje je potrebno dostaviti informacije o politikama i mjerama (PaMs), približne inventare gasova sa efektom staklene bašte, prihode od određivanja cijene ugljenika, nacionalni sistem za politike i mjere, kao i nacionalne projekcije emisija.

Paket podzakonskih akata koji se odnose na sistem inventara gasova sa efektom staklene bašte i uklanjanja putem ponora, sistem politika, mjera i projekcija emisija gasova sa efektom staklene bašte, metodologiju praćenja i izvještavanja o politikama i mjerama za ublažavanje klimatskih promjena, kao i inventar emisija i projekcije, nalazi se u proceduri usvajanja i dostavljen je uz ovaj plan..

Postojeće institucije/nadležnosti:

- Ministarstvo energetike i rudarstva, u saradnji sa Ministarstvom ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, priprema NEKP, prati njegovo sprovođenje i izvještava o njegovoj realizaciji.
- MERS ima vodeću ulogu u pripremi, praćenju sprovođenja i izvještavanju o sprovođenju Strategije niskougljeničnog razvoja. Pored toga, MERS je nadležan za registar klimatskih promjena, izvještavanje o politikama i mjerama i aktivnostima prilagođavanja klimatskim promjenama, kao i za izvještavanje o emisijama gasova sa efektom staklene bašte Sekretarijatu UNFCCC-a.
- Agencija za zaštitu životne sredine nadležna je za nacionalni sistem inventara, inventar gasova sa efektom staklene bašte i projekcije emisija.

Plan aktivnosti

Pravne/političke mjere		
Mjera	Vodeća institucija	Vremenski okvir
Donošenje pravilnika o sadržaju Integriranog nacionalnog energetskeg i klimatskog plana, na osnovu člana 10 Zakona o energetici	Ministarstvo energetike i rudarstva	II 2026
Donošenje Nacrta uredbe o sistemu inventara gasova sa efektom staklene bašte	MERS	III 2026
Donošenje Nacrta pravilnika o načinu i metodologiji izrade, kao i sadržaju izvještaja o politikama i mjerama za ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama, te izvještaja o projekcijama emisija	MERS	III 2026
Donošenje Nacrta uredbe o uspostavljanju, održavanju i kontinuiranom unapređenju sistema politika, mjera i projekcija emisija gasova sa efektom staklene bašte	MERS	III 2026
Donošenje uredbe o udjelu energije iz obnovljivih izvora u sektoru saobraćaja, na osnovu člana 76 Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora	Ministarstvo energetike i rudarstva	IV 2026
Tehničke/operativne mjere		
Mjera	Vodeća institucija	Vremenski okvir
Priprema prvog izvještaja o napretku o implementaciji NEKP-a	Ministarstvo energetike i rudarstva	IV 2027
Osnivanje registra klimatskih promjena	MERS	IV 2027
Institucionalne mjere/jačanje kapaciteta		
Mjera	Vodeća institucija	Vremenski okvir
Uspostavljanje koordinacionog tijela za izvještavanje o klimatskim promjenama (član 71 Zakona o klimatskim promjenama)	Vlada na prijedlog MERS	I 2027
Jačanje administrativnih kapaciteta za izvještavanje o emisijama gasova sa efektom staklene bašte i projekcijama emisija	Agencija za zaštitu životne sredine	IV 2027
Jačanje kapaciteta za rad registra klimatskih promjena	MERS	IV 2027

Rizici implementacije

Administrativni kapaciteti za izvještavanje o emisijama gasova sa efektom staklene bašte i projekcijama emisija trenutno su veoma ograničeni. Kao moguća korektivna mjera predviđeno je angažovanje spoljne stručne podrške za obavljanje ovih aktivnosti, u skladu sa Zakonom o klimatskim promjenama (član 68).

3. Standardi performansi emisija CO₂ za automobile i kombije
4. Standardi performansi emisija CO₂ za teretna vozila

EU zakonodavstvo: Uredba (EU) 2019/631 kojom se utvrđuju standardi performansi emisija CO₂ za nova putnička vozila i nova lakša komercijalna vozila i Uredba (EU) 2019/1242 kojom se utvrđuju standardi performansi emisija CO₂ za nova teretna vozila

Zahtjevi EK:

Vremenski okvir i mjere koje će Crna Gora preduzeti između zatvaranja poglavlja i pristupanja EU kako bi se pripremila za potpunu primjenu relevantnog zakonodavstva od dana pristupanja, uzimajući u obzir sljedeće elemente:

1. Vremenski okvir za imenovanje **nadležnog tijela** za prikupljanje podataka navedenih u nastavku
2. Vremenski okvir za **uspostavljanje procedura za praćenje emisija CO₂**, tj. za:
  - (i) Prikupljanje svih tehničkih parametara potrebnih za praćenje emisija CO₂ od strane nadležnih organa za registraciju vozila prilikom registracije (Prilog II i III Uredbe (EU) 2019/631 i dio A Priloga IV Uredbi (EU) 2019/1242 za listu parametara koji se prijavljuju i stavka 1 Priloga V navedene Uredbe za proceduru izvještavanja)
  - (ii) Obezbjedivanje informacionog sistema koji omogućava prikupljanje i centralizovano skladištenje svih relevantnih podataka, na način koji omogućava njihov prenos u formatu zahtijevanom za izvještavanje (.csv datoteka).
  - (iii) Operativno uspostavljanje nadležnog tijela
  - (iv) obezbjeđivanje dostupnosti određenih službenika za prikupljanje, objedinjavanje i validaciju podataka o registraciji prije isteka roka za izvještavanje, kao i tokom narednih faza godišnjeg ciklusa praćenja, prema potrebi.
3. Vremenski okvir za imenovanje nadležnog tijela za prikupljanje stvarnih podataka prikupljenih tokom PTI i za njihovo dostavljanje Komisiji
4. Vremenski okvir za **uspostavljanje procedura praćenja emisija iz stvarnog svijeta**,
  - (i) Obezbjedivanje prikupljanja podataka iz stvarnih uslova vožnje (vidjeti listu parametara iz Provedbene uredbe (EU) 2021/392) tokom periodičnih tehničkih pregleda vozila, korišćenjem ažurirane dijagnostičke opreme, u skladu sa zahtjevima Uredbe (EU) 2014/45.
  - (ii) Obezbjedivanje informacionog sistema za prikupljanje i centralizovano čuvanje svih parametara, na način koji omogućava dostavljanje tih podataka u formatu propisanom za izvještavanje (.csv)
  - (iii) Operativno uspostavljanje nadležnog tijela
  - (iv) Obezbjedivanje dostupnosti određenih službenika za prikupljanje, objedinjavanje i validaciju podataka o registraciji prije isteka roka za izvještavanje, kao i tokom narednih faza godišnjeg ciklusa praćenja, prema potrebi.
5. Vremenski okvir i mjere za osiguravanje **da su tijela za odobrenje tipa sposobna za sprovođenje verifikacije u eksploataciji**, uključujući dostupnost i stručnost potrebnog osoblja te dostupnost potrebne tehničke opreme.

Trenutni status

Crna Gora nema automobilsku industriju, niti na njenoj teritoriji posluju proizvođači novih putničkih vozila, lakih komercijalnih vozila, teretnih vozila ili njihovih djelova.

U skladu sa Zakonom o bezbjednosti saobraćaja na putevima (član 246), motorna vozila koja se prvi put uvoze ili stavljaju na tržište Crne Gore, kao i njihovi djelovi, uređaji i oprema, moraju ispunjavati propisane tehničke zahtjeve i uslove u pogledu konstrukcionih i bezbjednosnih karakteristika (homologacija vozila). Homologacija vozila sprovodi se kroz postupak homologacije tipa vozila ili postupak homologacije pojedinačnog vozila.

Homologaciju tipa vozila, odnosno homologaciju pojedinačnog vozila, sprovodi pravno lice koje ispunjava uslove u pogledu kadrovskih, tehničkih i prostornih kapaciteta i koje je za to ovlašćeno od strane organa državne uprave nadležnog za poslove saobraćaja, u skladu sa zakonom kojim se uređuju tehnički zahtjevi za proizvode i ocjenjivanje usaglašenosti. Shodno tome, postupak homologacije vozila predmet je pregovora u okviru Poglavlja 1 – Sloboda kretanja robe.

U skladu sa posljednjim izvještajem o stanju usklađenosti crnogorskog zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije u okviru Poglavlja 1 – cb2, od 2. februara 2026. godine, Ministarstvo saobraćaja je, kao nadležni organ, izvijestilo da je **Predlog zakona o homologaciji vozila, sistema, komponenti vozila i zasebnih tehničkih jedinica** dostavljen Evropskoj komisiji radi davanja komentara, koji su primljeni u decembru 2025. godine. Ministarstvo saobraćaja dostavilo je odgovore na navedene komentare u januaru 2026. godine. Usvajanje ovog zakona još uvijek je u toku..

Važeći Zakon o bezbjednosti saobraćaja na putevima (član 252) uređuje i tehničke preglede vozila. Njime je propisano da motorno vozilo i priključno vozilo koja učestvuju u drumskom saobraćaju moraju ispunjavati propisane zahtjeve u pogledu dimenzija, ukupne mase, osovinskog opterećenja i zaštite životne sredine, te biti tehnički ispravna i registrovana, u skladu sa ovim zakonom.

Jedno od završnih mjerila za zatvaranje Pregovaračkog poglavlja 14 – Saobraćajna politika zahtijeva usklađivanje sa pravnom tekovinom Evropske unije koja se odnosi na nova pravila o masama i dimenzijama vozila za teretni i putnički prevoz.

Bez obzira na očekivane izmjene prethodno navedenog zakonodavstva u skladu sa pregovorima u okviru poglavlja 1 i 14, važno je napomenuti da važeće zakonodavstvo već sadrži odredbe koje se odnose na standarde emisija CO₂, a koje će biti dodatno usklađivane:

1. 1. Pravilnik o tehničkim zahtjevima za vozila koja se prvi put uvoze ili stavljaju na tržište Crne Gore⁵

Prilog 2 – (Bezbjednosni i tehnički zahtjevi i uslovi za zaštitu životne sredine i zdravlja ljudi koji se primjenjuju na nova i polovna vozila kategorija M, N i O u skladu sa pravilnicima UN ECE; bezbjednosni i tehnički zahtjevi i uslovi za vozila kategorija M, N, O, L i T; bezbjednosni i tehnički zahtjevi i uslovi za zaštitu životne sredine i zdravlja ljudi koji se primjenjuju na nova i polovna vozila kategorije L u skladu sa pravilnicima UN ECE; bezbjednosni i tehnički zahtjevi i uslovi za zaštitu životne sredine i zdravlja ljudi koji se primjenjuju na nova i polovna vozila kategorija T, C, R i S u skladu sa pravilnicima UN ECE).

Prilog 2, tačka 75: Mjerenje emisija ugljen-dioksida (CO₂) i potrošnje goriva putničkih vozila opremljenih motorima sa unutrašnjim sagorijevanjem (kategorije M1 i N1). Nova vozila: Pravilnik UN ECE br. 101/01; EEC/EC/EU: Uredba (EZ) br. 715/2007; Pravilnik UN ECE br. 101/01; EEC/EC/EU: Direktiva 80/1268/EEZ, Direktiva 93/116/EZ, Direktiva 1999/100/EZ, Direktiva 2004/3/EZ, Uredba (EZ) br. 715/2007 i Uredba (EZ) br. 692/2008.

Prilog 6 – Sertifikat o usaglašenosti, tačka 49 sadrži podatke o:

Emitovanje CO₂ / potrošnja goriva / potrošnja električne energije

Potpuno električna vozila i spolja punjiva hibridna električna vozila:

Vozilo opremljeno eko-inovacijama:

Šifra eko-inovacije / ukupno smanjenje emisija CO₂ ostvareno primjenom eko-inovacije

2. Pravilnik o tehničkim pregledima vozila⁶

Prilog 1, tačka 8 - Uređaji za usmjeravanje i ispuštanje izduvnih gasova

Mjerenje se sprovodi pomoću analizatora izduvnih gasova u skladu s propisanim zahtjevima*. Alternativno, za vozila opremljena dijagnostičkim sistemima, sastav izduvnih gasova može se provjeriti čitanjem OBD uređaja i verifikacijom ispravnog funkcionisanja OBD sistema.

⁵ Pravilnik o tehničkim zahtjevima za vozila koja se prvi put uvoze ili stavljaju na tržište Crne Gore (Službeni list Crne Gore br. 5/2015, 63/2018, 10/2019, 68/2020, 16/2021, 17/2024 i 43/2024)

⁶ Pravilnik o tehničkim pregledima vozila (Službeni list Crne Gore br. 4/2014 i br. 47/2019)

* Propisani zahtjevi su tehnički zahtjevi i uslovi utvrđeni tehničkim propisima koje su djelovi, uređaji i oprema motornih vozila i prikolica morali ispuniti na datum izdavanja sertifikata o homologaciji vozila ili sertifikata o odobrenju pojedinačnog vozila.

Postojeće institucije/nadležnosti:

Ministarstvo saobraćaja nadležni je organ za ovlašćivanje pravnih lica koja ispunjavaju propisane uslove (utvrđene od strane Ministarstva saobraćaja) za sprovođenje postupaka odobravanja tipa vozila i homologacije pojedinačnih vozila (čl. 244 i 246 Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima).

Zakonom je takođe propisano da Ministarstvo saobraćaja izdaje potvrdu o odobravanju tipa vozila, dok potvrdu o homologaciji pojedinačnog vozila izdaje pravno lice ovlašćeno od strane Ministarstva saobraćaja. Podaci o sprovedenim postupcima homologacije i izdatim potvrdama uspostavljaju se, vode i čuvaju u elektronskoj evidenciji koju vodi to pravno lice za potrebe organa državne uprave nadležnog za poslove saobraćaja i drugih nadležnih organa državne uprave, radi obavljanja poslova iz njihove nadležnosti.

Izveštaj o tehničkom pregledu vozila i potvrda o tehničkoj ispravnosti, koje sačinjavaju kontrolori koji su izvršili tehnički pregled vozila, dostavljaju se Ministarstvu saobraćaja i Upravi policije (član 259 Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima). Stanica za tehnički pregled vozila koja obavlja tehničke preglede dužna je da vodi evidenciju i obrađuje podatke o izvršenim tehničkim pregledima i utvrđenim nedostacima na vozilima, te da te podatke u elektronskoj formi dostavlja Ministarstvu i nadležnom organu.

Zahtjev 1 – Vremenski okvir za određivanje nadležnog organa za prikupljanje podataka u skladu sa prilogima II i III Uredbe (EU) 2019/631 i dijelom A Priloga IV Uredbe (EU) 2019/1242:

Uredba (EU) 2019/631 – Prilog I – primjenjuje se na proizvođače vozila (nije primjenjivo na Crnu Goru)

Uredba (EU) 2019/631 – Prilog II, Dio A – podaci se preuzimaju iz sertifikata o usaglašenosti za odgovarajuće putničko vozilo;

Uredba (EU) 2019/631 Prilog II DIO B:

- Ukupan broj novoregistrovanih putničkih vozila koja podliježu EZ homologaciji tipa vozila;
- Ukupan broj novoregistrovanih pojedinačno odobrenih novih putničkih vozila;
- Ukupan broj novoregistrovanih novih putničkih vozila koja podliježu nacionalnoj homologaciji tipa za male serije;

Uredba (EU) 2019/631 PRILOG III:

- Ukupan broj novoregistrovanih novih lakih komercijalnih vozila koja podliježu EZ homologaciji tipa vozila
- Ukupan broj novoregistrovanih pojedinačno odobrenih novih lakih komercijalnih vozila;
- Ukupan broj novoregistrovanih novih lakih komercijalnih vozila koja podliježu nacionalnoj homologaciji tipa za male serije;
- Ukupan broj novoregistrovanih novih lakih komercijalnih vozila koja podliježu višefaznoj homologaciji tipa vozila (gdje je primjenjivo).

Detaljni podaci za praćenje — zapis o jednom vozilu, izvor podataka: Sertifikat o usklađenosti
Uredba (EU) 2019/631 Prilog II Odjeljak 2A - Detaljni podaci praćenja – evidencija o jednom vozilu

Izvor podataka: Sertifikat o usklađenosti

Dio A Priloga IV Uredbi (EU) 2019/1242 – Izvor podataka: sertifikat o usklađenosti ili sertifikat o odobrenju pojedinačnog vozila.

Nadležni organ za prikupljanje gore navedenih podataka jeste organ nadležan u skladu sa članovima 12 i 27 Uredbe (EU) 2018/858 o odobravanju i nadzoru tržišta motornih vozila i njihovih prikolica, kao i sistema, komponenti i zasebnih tehničkih jedinica namijenjenih za takva vozila, kako je definisano Zakonom o homologaciji vozila, sistema, komponenti vozila i zasebnih tehničkih jedinica.

Zahtjev 2 – Vremenski okvir za uspostavljanje procedura za praćenje emisija CO₂

Procedure za praćenje emisija CO₂ već su uspostavljene i biće ažurirane u skladu sa Zakonom o homologaciji vozila, sistema, komponenti vozila i zasebnih tehničkih jedinica, kao i podzakonskim aktima donijetim na osnovu tog zakona.

Zahtjev 3 – Vremenski okvir za imenovanje nadležnog tijela za prikupljanje stvarnih podataka prikupljenih tokom PTI i za njihovo dostavljanje Komisiji

Nadležni organ za prikupljanje podataka iz zapisnika o periodičnim tehničkim pregledima (PTI) prepoznat je u Zakonu o bezbjednosti saobraćaja na putevima (član 259).

Zahtjev 4 – Vremenski okvir za uspostavljanje procedura za praćenje emisija u stvarnim uslovima vožnje
Kao što je prethodno opisano, procedure za praćenje emisija u stvarnim uslovima vožnje već su uspostavljene Pravilnikom o tehničkim pregledima vozila i biće odgovarajuće ažurirane.

Zahtjev 5 – Vremenski okvir i mjere za obezbjeđivanje da organi nadležni za homologaciju raspolažu kapacitetima za sprovođenje provjera vozila u upotrebi, uključujući odgovarajući broj i stručnost potrebnog kadra, kao i neophodnu tehničku opremu

Plan aktivnosti

Pravne/političke mjere		
Mjera	Vodeća institucija	Vremenski okvir
Donošenje Zakona o homologaciji vozila, sistema, komponenti vozila i zasebnih tehničkih jedinica, kao i pratećih podzakonskih akata	Ministarstvo saobraćaja	IV 2026
Neophodne izmjene Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima i pripadajućih podzakonskih akata	Ministarstvo saobraćaja	IV 2026
Tehničke/operativne mjere		
Mjera	Vodeća institucija	Vremenski okvir
Obezbeđivanje informacionog sistema za prikupljanje i centralizovano čuvanje svih relevantnih podataka, na način koji omogućava dostavljanje tih podataka u formatu propisanom za izvještavanje	Ministarstvo saobraćaja	IV 2027
Institucionalne mjere za jačanje kapaciteta		
Mjera	Vodeća institucija	Vremenski okvir
Obezbeđivanje dostupnosti određenog kadra za prikupljanje, objedinjavanje i validaciju podataka o registraciji prije isteka roka za izvještavanje, kao i tokom narednih faza godišnjeg ciklusa praćenja, prema potrebi.	Ministarstvo saobraćaja	IV 2027
Obezbeđivanje da organi nadležni za homologaciju raspolažu odgovarajućim kadrovskim i tehničkim kapacitetima za sprovođenje provjera vozila u upotrebi.	Ministarstvo saobraćaja	IV 2027

Rizici implementacije

Iako je praćenje emisija CO₂ već djelimično uređeno i institucionalizovano, potrebno je uspostaviti obaveze izvještavanja u saradnji sa institucijom koja raspolaže relevantnim podacima, odnosno Ministarstvom saobraćaja.

NAPOMENA: Vremenski okvir potrebno je uskladiti sa mapama puta za ispunjavanje završnih mjerila u okviru Poglavlja 1 i Poglavlja 14.

5 .Informacije za potrošače o ekonomičnosti potrošnje goriva i emisijama CO₂ (označavanje automobila)

EU zakonodavstvo: Direktiva 1999/94/EZ o dostupnosti informacija za potrošače o ekonomičnosti potrošnje goriva i emisijama CO₂ prilikom stavljanja na tržište novih putničkih vozila

Zahtjevi EK:

Vremenski okvir i mjere koje će Crna Gora preduzeti između zatvaranja poglavlja i pristupanja EU, kako bi se uskladila i pripremila za punu primjenu relevantnog zakonodavstva od dana pristupanja, uzimajući u obzir sljedeće elemente:

1. Vremenski okvir za donošenje domaćeg zakonodavstva kojim će se obezbijediti puna usklađenost sa Direktivom 1999/94/EZ, sa svim njenim izmjenama i dopunama
2. Vremenski okvir za obezbjeđivanje ispunjavanja obaveza iz članova 3–8 i člana 11 Direktive 1999/94/EZ

Trenutni status

Transpozicija:

- Član 1 Uredbe (EU) 2021/1119 prenesen je u Zakon o klimatskim promjenama (član 3)⁷ ;
- U skladu sa članom 5 Uredbe (EU) 2021/1119, Zakon o klimatskim promjenama (član 11-13) propisuje izradu, sadržaj i sprovođenje Nacionalne strategije prilagođavanja. Članom 11 predviđeno je donošenje podzakonskog akta kojim će se urediti revizija NAP-a;
- Izvještaji koji se podnose u skladu sa članom 19. stav 1. Uredbe (EU) 2018/1999 regulisani su članom 67. Zakona o klimatskim promjenama. Član 67. predviđa donošenje podzakonskog akta kojim će se urediti izrada i sadržaj izvještaja o sprovođenju NAP-a;

Novi Zakon o klimatskim promjenama usvojen je u decembru 2025. godine. Član 32 Zakona propisuje sljedeće:

"Emisije CO₂ iz novih putničkih automobila s motorima s unutrašnjim sagorijevanjem Član 32

Pravno lice ili preduzetnik koji stavlja na tržište nova putnička vozila ili ih daje u zakup dužan je da na mjestu prodaje ili zakupa, na jasno vidljiv način ili u njegovoj neposrednoj blizini, istakne ili učini dostupnim informacije o ekonomičnosti potrošnje goriva i emisijama ugljen-dioksida (CO₂) za svaki model novog putničkog vozila.

Informacije o potrošnji goriva i emisijama CO₂ novih putničkih vozila moraju biti dostupne potrošačima putem oznaka (naljepnica) na vozilima, postera ili displeja na prodajnim mjestima, vođiča o potrošnji goriva i emisijama CO₂, kao i putem druge promotivne literature i materijala.

Ministarstvo će, u saradnji sa pravnim licima i preduzetnicima navedenim u stavu 1 ovog člana, pripremiti i objaviti na svojoj web stranici Vođič o potrošnji goriva i emisijama CO₂, naveden u stavu 2 ovog člana, koji obuhvata sve modele novih putničkih automobila uvezenih u Crnu Goru.

Vođič iz stava 2. ovog člana ažurira se jednom godišnje.

---

⁷ Zakon o klimatskim promjenama SL MNE br. 149/2025 (priložen u Prilogu 1)

Pravno lice ili preduzetnik iz stava 1 ovog člana dužan je da za svaku marku vozila obezbijedi poster (ili drugi odgovarajući prikaz) koji sadrži listu podataka o zvaničnoj potrošnji goriva i zvaničnim specifičnim emisijama CO₂ za modele novih putničkih vozila koji su izloženi ili ponuđeni za prodaju ili zakup na prodajnom mjestu.

Pravno lice ili preduzetnik iz stava 1 ovog člana dužan je da obezbijedi da sva promotivna literatura sadrži informacije o zvaničnoj potrošnji goriva i zvaničnim specifičnim emisijama CO₂ za modele putničkih vozila na koje se odnosi.

Oznake (naljepnice) na vozilima, posteri ili displeji na prodajnim mjestima, vodič o potrošnji goriva i emisijama CO₂, kao i druga promotivna literatura i materijali iz stava 2 ovog člana, ne smiju sadržati informacije koje bi mogle dovesti u zabludu potencijalne kupce novih putničkih vozila.

Pravno lice ili preduzetnik naveden u stavu 1 ovog člana može, po potrebi, učiniti dostupnim druge vrste promotivnih materijala kako bi predstavio podatke o emisijama CO₂ i potrošnji goriva za određeni model automobila na koji se materijal odnosi.

Pravno lice ili preduzetnik iz stava 1 ovog člana dužan je da licima koja kupuju ili uzimaju u zakup vozila besplatno obezbijedi primjerak vodiča iz stava 2 ovog člana.

Detaljan sadržaj oznaka, vodiča, postera, displeja i druge promotivne literature i materijala koji se odnose na potrošnju goriva i emisije CO₂ propisuje Ministarstvo.

Pored toga, Zakon propisuje sljedeće kaznene odredbe (član 94, tačke 26-30):

Pravno lice se kažnjava novčanom kaznom u iznosu od 2.000 do 40.000 EUR ako:

- 26. ne istakne ili ne učini dostupnim, na mjestu prodaje ili zakupa novog putničkog vozila, na jasno vidljiv način ili u njegovoj neposrednoj blizini, informacije o ekonomičnosti potrošnje goriva i emisijama ugljen-dioksida (CO₂) za svaki model putničkog vozila (član 32 stav 1);
- 27. ne obezbijedi da za svaku marku vozila bude istaknut poster (ili drugi odgovarajući prikaz) koji sadrži listu podataka o zvaničnoj potrošnji goriva i zvaničnim specifičnim emisijama CO₂ za modele novih putničkih vozila koji su izloženi ili ponuđeni za prodaju ili zakup na prodajnom mjestu (član 32 stav 5);
- 28. ne obezbijedi da sva promotivna literatura sadrži informacije o zvaničnoj potrošnji goriva i zvaničnim specifičnim emisijama CO₂ za modele putničkih vozila na koje se odnosi (član 32 stav 6);
- 29. na oznakama (naljepnicama) na vozilima, posterima ili displejima na prodajnim mjestima, u vodiču o potrošnji goriva i emisijama CO₂ ili u drugoj promotivnoj literaturi i materijalima iz člana 32 stav 2 ovog zakona navede informacije koje bi mogle dovesti u zabludu potencijalne kupce novih putničkih vozila (član 32 stav 7);
- 30. ne obezbijedi besplatno primjerak vodiča iz člana 32 stav 2 ovog zakona licima koja kupuju ili uzimaju u zakup vozila (član 32 stav 9).

Za prekršaje iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 4.000 eura.

Za prekršaje iz stava 1 ovog člana kazniće se i preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 2.000 eura do 12.000 eura.

Za prekršaje iz stava 1 tač. 14 i 33 ovog člana kazniće se i fizičko lice ili stečajni upravnik novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 4.000 eura.

Pored toga, Pravilnik o detaljnom sadržaju oznaka, vodiča, postera, displeja i promotivne literature i materijala o potrošnji goriva i emisijama ugljen-dioksida (CO₂) iz novih putničkih vozila i dalje je na snazi do donošenja novog pravilnika na osnovu člana 31 stav 10 Zakona o klimatskim promjenama.

Postojeće institucije/nadležnosti:

Kao što je prethodno navedeno, Zakon o klimatskim promjenama obavezuje MERS da pripremi i objavi na svojoj internet stranici Vodič o potrošnji goriva i emisijama CO₂, dok tržišna i carinska inspekcija ima ključnu ulogu u sprovođenju navedenih odredbi.

Dužnosti i ovlaštenja tržišnog inspektora

Član 91, stav 2

Ako carinski inspektor tokom inspeksijskog nadzora iz stava 1 ovog člana utvrdi nepravilnosti, ovlašten je da:

- 1. utvrdi da li je prodavac koji stavlja na tržište nova putnička vozila ili ih daje u zakup učinio jasno vidljivim podatke o potrošnji goriva i emisijama ugljen-dioksida za svaki model novog putničkog vozila na mjestu prodaje ili zakupa;*
- 2. utvrdi da li je pravno lice ili preduzetnik koji stavlja na tržište nova putnička vozila ili ih daje u zakup obezbijedio, o svom trošku, vodič o potrošnji goriva i emisijama ugljen-dioksida;*
- 3. utvrdi da li je pravno lice ili preduzetnik koji stavlja na tržište nova putnička vozila ili ih daje u zakup obezbijedio da sva promotivna literatura sadrži podatke o potrošnji goriva i emisijama CO₂ za model novog putničkog vozila na koji se odnosi;*
- 4. utvrdi da li oznake, simboli ili natpisi koji se odnose na potrošnju goriva ili emisije CO₂, a nalaze se na oznakama (naljepnicama) na vozilima, posterima ili displejima na prodajnim mjestima, u vodičima o potrošnji goriva i emisijama CO₂ ili drugoj promotivnoj literaturi i materijalima, mogu dovesti u zabludu potencijalne kupce modela novih putničkih vozila;*
- 5. naloži da podaci o potrošnji goriva i emisijama CO₂ za svaki model putničkog vozila budu dostupni na prodajnom mjestu na propisan način;*
- 6. utvrdi da li je za polovno vozilo koje se prvi put stavlja na tržište Crne Gore izvršena provjera emisija CO₂;*
- 7. utvrdi da li su podaci o emisijama CO₂ dostupni na prodajnom mjestu za svako polovno vozilo.*

Plan aktivnosti

Pravne /političke mjere		
Mjera	Vodeća institucija	Vremenski okvir
Donošenje ažuriranog Pravilnika o detaljnom sadržaju oznaka, vodiča, postera, displeja i promotivne literature i materijala o potrošnji goriva i emisijama ugljen-dioksida (CO ₂) iz novih putničkih vozila, na osnovu novog Zakona o klimatskim promjenama.	MERS	IV 2026

Rizici implementacije

NAPOMENA: Direktiva 1999/94/EZ je prenesena u crnogorsko zakonodavstvo i primjenjuje se od 2020. godine.

6. Kvalitet goriva

Zakonodavstvo EU: Direktiva 98/70/EZ o kvalitetu benzinskih i dizel goriva

Zahtjevi EK:

1. Vremenski okvir za donošenje domaćeg zakonodavstva kojim će se obezbijediti puna usklađenost sa Direktivom 98/70/EZ, sa svim njenim izmjenama i dopunama
2. Vremenski okvir za uspostavljanje i implementaciju sistema za kvalitet goriva i nadzor (kako je definisano članom 8. Direktive 98/70/EC)

Trenutni status

Crna Gora uvozi sva tečna fosilna goriva jer u zemlji nema proizvodnje.

Transpozicija:

Pravni okvir za prenos Direktive 98/70/EZ je sljedeći;

1) Zakon o energetici (član 207, stv. 1, 2, 3 i 8) propisuje:

1. Energetski subjekt koji obavlja energetske djelatnosti iz člana 3 stav 1 tač. 19, 20, 33 i 34 ovog zakona dužan je da trguje naftnim derivatima ili biogorivima koja ispunjavaju propisane standarde kvaliteta.

2. Organ državne uprave nadležan za poslove nafte i gasa ovlašćuje, u skladu sa zakonom kojim se uređuju tehnički zahtjevi za proizvode i ocjenjivanje usaglašenosti, akreditovano pravno lice za ocjenjivanje usaglašenosti proizvoda iz stava 1 ovog člana.

3. Organ državne uprave nadležan za poslove nafte i gasa može, radi ocjenjivanja usaglašenosti proizvoda iz stava 1 ovog člana i vršenja nadzora, angažovati akreditovano pravno lice iz druge države koje ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom.

8. 8. Kvalitet i način kontrole kvaliteta proizvoda iz stava 1 ovog člana, kao i uslove koje mora ispunjavati akreditovano pravno lice za ocjenjivanje usaglašenosti tih proizvoda, propisuje organ državne uprave nadležan za poslove nafte i gasa.

Prava i dužnosti tržišnog inspektora

Član 233

Tržišni inspektor vrši inspekcijski nadzor nad sprovođenjem propisa kojima se utvrđuju maksimalne maloprodajne cijene naftnih derivata i biogoriva i kojima se regulišu kvalitet i metoda kontrole kvaliteta naftnih derivata i biogoriva.

2. Uredba o graničnim vrijednostima zagađujućih supstanci u tečnim naftnim gorivima⁸, donesena na osnovu Zakona o zaštiti vazduha, propisuje granične vrijednosti zagađujućih supstanci i drugih karakteristika motornog benzina i dizel goriva, kao i granične vrijednosti aditiva na bazi metala

Član 4

Benzin za motorna vozila može se staviti na tržište samo ako ispunjava zahtjeve u pogledu graničnih vrijednosti sadržaja zagađujućih supstanci i drugih karakteristika navedenih u Prilogu 1, koji čini sastavni dio ove Uredbe.

Dizel gorivo se može staviti na tržište samo ako ispunjava zahtjeve u pogledu graničnih vrijednosti za sadržaj zagađujućih supstanci i drugih karakteristika navedenih u Prilogu 2, koji čini sastavni dio ove Uredbe.

Član 5

Gorivo koje sadrži aditive na bazi metala (metilciklopentadienil mangan trikarbonil – MMT) može se staviti na tržište pod uslovom da sadržaj mangana ne prelazi 2 mg/l.

Gorivo koje sadrži aditive na bazi metala mora biti označeno natpisom "sadrži aditive na bazi metala", koji se mora istaknuti na vidljivom mjestu na prodajnom mjestu, zajedno s informacijama o vrsti goriva.

Benzin koji sadrži aditive na bazi olova ne smije se staviti na tržište.

---

⁸ Uredba o graničnim vrijednostima zagađujućih supstanci u tečnim naftnim gorivima OG MNE 17/2017

Član 10

Monitoring kvaliteta goriva, što uključuje uzimanje uzoraka i laboratorijsku analizu goriva, može sprovoditi laboratorija akreditovana u skladu sa standardom MEST EN ISO/IEC 17025.

3. Pravilnik o kvalitetu i kontroli kvaliteta tečnih naftnih goriva⁹, donesen na osnovu prethodne verzije Zakona o energiji, i dalje je na snazi do donošenja novog Pravilnika na osnovu člana 207, stav 8 Zakona o energetici.

Postojeće institucije/nadležnosti:

Ministarstvo rudarstva, nafte i gasa je trenutno nadležni državni organ za tržište goriva (ranije je to bilo Ministarstvo energetike i rudarstva).

Tržišna inspekcija je nadležna za kontrolu da li je gorivo stavljeno na tržište u skladu sa propisanim uslovima.

Uvoznici/distributeri goriva obavezni su angažirati akreditovanu laboratoriju za povremene provjere kvaliteta goriva.

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoj sjevera je nadležno tijelo za nadzor zagađujućih supstanci u gorivu, uključujući sumpornu kiselinu u pomorskom gorivu.

Agencija za zaštitu životne sredine priprema godišnji program praćenja kvaliteta goriva.

Plan djelovanja

Pravne/političke mjere			
Mjera	Vodeća institucija	Vremenski okvir	
Donošenje novog Pravilnika o kvalitetu i kontroli kvaliteta tečnih naftnih goriva na osnovu člana 207 stav 8 Zakona o energetici.	Ministarstvo rudarstva, nafte i gasa	IV 2026	

NAPOMENA: U Crnoj Gori je već na snazi domaće zakonodavstvo u potpunosti usklađeno sa Direktivom 98/70/EZ, a sistem za nadzor kvaliteta goriva uspostavljen je i funkcioniše od 2010. godine¹⁰.

7. Korišćenje zemljišta, promjena namjene zemljišta i šumarstvo (LULUCF)

EU zakonodavstvo: Uredba (EU) 2018/841 o uključivanju emisija i uklanjanja gasova sa efektom staklene bašte iz korišćenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva u klimatski i energetske okvir do 2030. godine

Zahtjevi EK:

Vremenski okvir i mjere koje će Crna Gora preduzeti između zatvaranja poglavlja i pristupanja EU kako bi se pripremila za potpunu primjenu relevantnog zakonodavstva od dana pristupanja, uzimajući u obzir sljedeće elemente:

- Vremenski okvir za identifikaciju i uspostavljanje nacionalne agencije za inventarizaciju
- Vremenski okvir za uspostavljanje neophodnog mehanizma izvještavanja za inventare u skladu sa Uredbom o upravljanju (EU) 2018/1999

⁹ Pravilnik o kvalitetu i kontroli kvaliteta tečnih naftnih goriva OG MNE br. 1/2016 i 31/2021

¹⁰ Uredba o graničnim vrijednostima zagađujućih supstanci u tečnim naftnim gorivima (Službeni list Crne Gore br. 43/10), poništena Uredbom o graničnim vrijednostima zagađujućih supstanci u tečnim naftnim gorivima (Službeni list Crne Gore br. 17/17)

- Vremenski okvir za uspostavljanje geografski eksplicitnih baza podataka za praćenje sektora zemljišta
- Osiguravanje interoperabilnosti između skupova podataka o LULUCF-u, uključujući upotrebu geografskih portala

Trenutni status

U 2022. godini sektor LULUCF (korišćenje zemljišta, promjena namjene zemljišta i šumarstvo) pokazao je trend povećanja uklanjanja od 1990. godine, sa zabilježenim povećanjem od 97,9% u podsektoru šumskog zemljišta i smanjenjem od 71,2% u podsektoru iskorištenih drvnih proizvoda. Emisije gasova sa efektom staklene bašte (GHG) od promjene namjene zemljišta u građevinske svrhe povećale su se za 205%. Određene fluktuacije su zabilježene 2007, 2011. i 2017. godine, zbog šumskih požara.

Cilj smanjenja emisija GHG-a u okviru EnC-a i prethodnog NDC2-a nije uključivao sektor LULUCF zbog nedostatka i nesigurnosti podataka, kao i nedostatka institucionalnih kapaciteta potrebnih za poboljšanje kvaliteta podataka i punu funkcionalnost sistema za praćenje/prikupljanje i razmjenu podataka u sektoru LULUCF. Sektor korištenja zemljišta, promjene namjene zemljišta i šumarstva (LULUCF) uključen je u cilj NDC3, ali cilj smanjenja emisija GHG-a u okviru Energetske zajednice isključuje sektor LULUCF zbog neizvjesnosti podataka i ograničenja kapaciteta.

Postojeće institucije/kompetencije:

U Crnoj Gori su sve nadležnosti za pripremu inventara GHG povjerene Agenciji za zaštitu životne sredine (EPA), kojoj će biti potreban značajan razvoj kapaciteta za sektor LULUCF, izdvajanje i korišćenje geoprostornih podataka.

Početna podrška u periodu 2026–2028. očekuje se od tekućeg IPA projekta "11" za jačanje kapaciteta za Poglavlje 27, kao i kroz međunarodnu podršku za izradu sljedećeg dvogodišnjeg izvještaja o transparentnosti (BTR).

Mehanizam izvještavanja za inventare u skladu s Uredbom (EU) 2018/1999 detaljno je opisan u odjeljku 2 ovog plana.

U skladu sa Zakonom o klimatskim promjenama (član 31), organi državne uprave nadležni za zaštitu životne sredine, poljoprivredu i šumarstvo dužni su da obezbijede da obračunate emisije gasova sa efektom staklene bašte iz sektora korišćenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva (LULUCF) ne premašuju uklanjanja, odnosno ponore ugljenika, u tom sektoru.

Zakon takođe propisuje obavezu praćenja i izvještavanja o mjerama za ograničavanje emisija u sektoru LULUCF putem mehanizama uspostavljenih za sastavljanje inventara emisija gasova sa efektom staklene bašte (čl.63. i 65.).

Transpozicija:

Zakon o klimatskim promjenama (član 31) propisuje:

Član 31 – Ciljevi i mjere za smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte u sektoru korišćenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva (LULUCF)

Radi ostvarivanja ciljeva smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte (GHG), preduzimaju se mjere kojima se obezbjeđuje da obračunate emisije gasova sa efektom staklene bašte iz sektora korišćenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva ne premašuju uklanjanja, odnosno ponore ugljenika, iz tog sektora.

---

¹¹ "Podrška Crnoj Gori u ispunjavanju zahtjeva iz Poglavlja 27 acquis-a EU i povezanom jačanju kapaciteta" (EC-NEAR/TGD/2024/EA-RP/0131)

Za sprovođenje mjera iz stava 1 ovog člana odgovorni su organi državne uprave nadležni za zaštitu životne sredine, poljoprivredu i šumarstvo.

Ukoliko se potrebna smanjenja emisija ne mogu nadoknaditi obračunatom razlikom između emisija i uklanjanja gasova sa efektom staklene bašte u propisanom periodu, Vlada može utvrditi dodatne mjere radi ostvarivanja obaveznih ciljeva smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte.

Na praćenje i izvještavanje o mjerama za ograničavanje emisija u sektorima iz stava 1 ovog člana primjenjuju se odredbe čl. 63 i 65 ovog zakona.

Ministarstvo propisuje način obračuna emisija iz sektora šumarstva, korišćenja zemljišta i prenamjene zemljišta, kao i dozvoljena odstupanja u ostvarivanju ovih ciljeva.

Nacrt Pravilnika o metodi za izračunavanje emisija iz sektora šumarstva, korišćenja zemljišta i promjene namjene zemljišta, na osnovu člana 31. stavka 5. navedenog iznad, pripremljen je i dostavljen zajedno s ovim planom.

Upotreba prostornih podataka i geografskih portala

Nacrt uredbe o sistemu inventara gasova sa efektom staklene bašte (član 4) propisuje sljedeće:

U sektoru korišćenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva (LULUCF), nadležni organ za izradu inventara koristi podatke prikupljene putem geografskog praćenja zemljišta u okviru programa Evropske unije, uključujući programe LUCAS (Land Use Cover Area frame Survey) i Copernicus.

Uzimajući u obzir šestogodišnji ciklus obnove skupova podataka, inventar gasova sa efektom staklene bašte dostavljen 2026. godine bio je posljednji izvještaj zasnovan na skupu podataka LUCAS Copernicus 2018, dok izvještavanje u narednom ciklusu treba da uključi skup podataka iz 2024. godine.

Plan aktivnosti

Tehničke/operativne mjere		
Mjera	Vodeća institucija	Vremenski okvir
Izrada godišnjeg plana prikupljanja podataka za inventar gasova sa efektom staklene bašte	EPA	IV 2026
Izrada plana osiguranja i kontrole kvaliteta (QA/QC) i plana unapređenja inventara emisija gasova sa efektom staklene bašte	EPA	IV 2026
Obezbeđivanje korišćenja skupa podataka LUCAS Copernicus 2024 za naredni ciklus izvještavanja	EPA	IV 2026
Unapređenje kvaliteta podataka za inventar gasova sa efektom staklene bašte za sektor LULUCF	EPA	IV 2027
Ažuriranje nacionalnog inventara šuma	MAFWM	IV 2027
Mjere institucionalnog jačanja i izgradnje kapaciteta		
Mjera	Vodeća institucija	Vremenski okvir
Uspostavljanje koordinacionog tijela za izvještavanje o klimatskim promjenama (član 71. Zakona o klimatskim promjenama)	Vlada/MERS	IV 2026
Jačanje kapaciteta za korišćenje GIS-a (IPA projekt ¹²)	EPA	II 2028

¹² "Podrška Crnoj Gori u ispunjavanju zahtjeva iz Poglavlja 27 acquis-a EU i povezanom jačanju kapaciteta" (EC-NEAR/TGD/2024/EA-RP/0131)

Jačanje kapaciteta za korišćenje podataka LUCAS/Copernicus (IPA projekt ¹³)	EPA	II 2028
---	-----	---------

*MAFWM – Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

Rizici implementacije

Institucionalni kapaciteti za izvještavanje o emisijama gasova sa efektom staklene bašte (GHG) i projekcijama emisija veoma su ograničeni. Kao moguća korektivna mjera predviđeno je angažovanje spoljne stručne podrške (outsourcing) za sprovođenje ovih aktivnosti, u skladu sa Zakonom o klimatskim promjenama (član 68).

8. Supstance koje oštećuju ozonski omotač
9. Fluorisani gasovi sa efektom staklene bašte

Zakonodavstvo EU Uredba (EU) 2024/590 o supstancama koje oštećuju ozonski omotač i Uredba (EU) 2024/573 o fluorisanim gasovima sa efektom staklene bašte, uključujući sve delegirane i sprovedbene akte donesene na osnovu ovih uredbi.

Zahtjevi EK:

Vremenski okvir i mjere koje će Crna Gora preduzeti između zatvaranja poglavlja i pristupanja EU kako bi se pripremila za potpunu primjenu relevantnog zakonodavstva od dana pristupanja, uzimajući u obzir sljedeće elemente:

- Vremenski okvir za uspostavljanje plana za ubrzano ukidanje upotrebe hidrohlorofluorougjovodonika (HCFC), uz istovremeno obezbjeđivanje da njihovo postepeno ukidanje ne dovede do povećane upotrebe fluorisanih gasova sa efektom staklene bašte koji se postepeno ukidaju u skladu sa Uredbom (EU) 2024/573

Vremenski okvir i mjere koje će Crna Gora preduzeti između zatvaranja poglavlja i pristupanja EU kako bi se pripremila za potpunu primjenu relevantnog zakonodavstva od dana pristupanja, uzimajući u obzir sljedeće elemente:

- Vremenski okvir za izradu plana za smanjenje trenutne upotrebe hidrofluorougjovodonika (HFC) i sprečavanje novih primjena HFC-a
- Vremenski okvir za usklađivanje i sprovođenje sljedećih sprovedbenih akata, koji nijesu povezani sa postepenim ukidanjem HFC-a, F-gas registrom ili izvještavanjem, ali su relevantni za oblast fluorisanih gasova sa efektom staklene bašte:
  - Implementirana uredba Komisije (EU) 2024/2215 o certificiranju fizičkih i pravnih lica u pogledu opreme za hlađenje, klimatizaciju i toplotne pumpe,
  - Implementirana uredba Komisije (EU) 2024/2174 o označavanju proizvoda i opreme koji sadrže F-plinove

Trenutni status

Od ratifikacije Montrealskog protokola o supstancama koje oštećuju ozonski omotač, **Crna Gora je sprovela nekoliko projekata koji su doveli do eliminacije ODS-a:**

- Plan za ukidanje CFC-ova (potpuna eliminacija CFC-ova postignuta 2010.);
- Plan upravljanja ukidanjem HCFC-a – faza I, postizanjem smanjenja potrošnje HCFC-a za 35% do 2020. godine;

¹³ "Podrška Crnoj Gori u ispunjavanju zahtjeva iz Poglavlja 27 acquis-a EU i povezanom jačanju kapaciteta" (EC-NEAR/TGD/2024/EA-RP/0131)

- Plan upravljanja ukidanjem HCFC-a – faza II (2020–2025), kojim je Crna Gora postigla 100% smanjenje potrošnje HCFC-a i zabranila uvoz ovih supstanci od 1. januara 2025. godine, prije roka utvrđenog Montrealskim protokolom.

Kada je riječ o HFC supstancama, u skladu sa odredbama Kigali amandmana, referentna (bazna) potrošnja HFC-a izračunava se kao prosječna potrošnja HFC-a tokom baznih godina (2020, 2021. i 2022. godina), uvećana za 65% referentne potrošnje HCFC-a (za zemlje iz člana 5 Montrealskog protokola).

Vlada Crne Gore je u junu 2024. godine usvojila Plan za sprovođenje Amandmana iz Kigali – Faza I¹⁴, prema kojem se Crna Gora obavezala da smanji potrošnju HFC-ova za 10% u odnosu na prosječnu potrošnju HFC-ova u baznim godinama (2020–2022), te time teži većem smanjenju u odnosu na zahtjeve Amandmana iz Kigali.

Plan za smanjenje upotrebe HFC-ova u Crnoj Gori

Godina	2024	2029	2035	2040	2045
Stopa smanjenja (%)	Zamrzavanje	10%	30%	50%	80%
Dozvoljena potrošnja HFC-ova prema Kigali amandmanu (tone ekvivalenta CO ₂)	155,854	140,269	109,098	77,927	31,171
Dozvoljena potrošnja HFC-ova prema Državnom planu (tone ekvivalenta CO ₂)	155,854	125,577	97,671	69,765	27,906

Izvor: Plan implementacije Kigali amandmana – Faza I

Potrošnja HFC supstanci u Crnoj Gori jednaka je uvozu ovih supstanci, s obzirom na to da Crna Gora ne proizvodi HFC supstance niti je bilo izvoza HFC supstanci. U periodu 2020–2022. godine, HFC supstance su se pretežno koristile u sektoru servisiranja rashladne i klimatizacije opreme (RAC – refrigeration and air-conditioning), dok su manje količine korišćene u sektoru pjena, sektoru zaštite od požara i drugim sektorima. Određene količine HFC supstanci korišćene su i u sektoru proizvodnje rashladne i klimatizacije opreme.

Plan implementacije Kigali amandmana predstavlja jednu od mjera uključenih u Nacionalni energetske i klimatski plan, te će se ostvareni rezultati i napredak u njegovoj realizaciji pratiti i izvještavati u okviru nacionalnog cilja smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte.

Transpozicija:

- Sprovedbena uredba Komisije (EU) 2024/2215 o sertifikaciji fizičkih i pravnih lica u vezi sa rashladnom opremom, opremom za klimatizaciju i toplotnim pumpama **trenutno je prenesena u nacionalno zakonodavstvo kroz Pravilnik o bližem postupku i dokumentaciji potrebnoj za izdavanje dozvole za obavljanje djelatnosti ugradnje, održavanja i/ili servisiranja, kao i isključivanja iz upotrebe opreme i proizvoda koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač ili alternativne supstance.**¹⁵

Novi Zakon o klimatskim promjenama uspostavlja pravni osnov (čl. 77 i 79) za ažuriranje važećeg zakonodavstva.

- Implementirana uredba Komisije (EU) 2024/2174 o označavanju proizvoda i opreme koja sadrži fluorisane gasove sa efektom staklene bašte trenutno je prenesena u nacionalno zakonodavstvo kroz Uredbu o supstancama koje oštećuju ozonski omotač i fluorisanim gasovima sa efektom staklene bašte.¹⁶

¹⁴ Plan za sprovođenje Kigali amandmana – Faza I, EPA Crna Gora 2024

<https://www.gov.me/dokumenta/db2df617-48fd-4608-a064-5e44c8d430aa>

¹⁵ Pravilnik o detaljnom postupku i potrebnoj dokumentaciji za izdavanje dozvola za obavljanje aktivnosti instalacije, održavanja i/ili popravke, kao i izvan upotrebe stavljanja opreme i proizvoda koji sadrže supstance koje iscrpljuju ozonski omotač ili alternativne supstance (Službeni glasnik MNE br. 82/2021)

¹⁶ Uredba o supstancama koje iscrpljuju ozonski omotač i F-plinovima (OG MNE br. 79/2021)

Označavanje proizvoda koji sadrže ODS i/ili F-plinove

Član 19

Proizvodi i boce koje sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač (ODS) i fluorisane gasove sa efektom staklene bašte (F-gasove), kao i njihove smješe, mogu se staviti na tržište samo ako su označeni u skladu sa ovom uredbom.

Označavanje proizvoda i boca koje sadrže F-gasove vrši se putem oznake koja sadrži natpis: „sadrži fluorisani gas sa efektom staklene bašte“, industrijsku oznaku i/ili hemijski naziv supstance, količinu F-gasa izraženu u kilogramima i ekvivalentu CO₂, kao i vrijednost potencijala globalnog zagrijavanja (GWP) za te supstance..

Ako se F-gasovi dodaju proizvodima van mjesta proizvodnje, a proizvođač ne može utvrditi ukupnu količinu, oznaka mora sadržati podatke o punjenju koje je izvršio proizvođač ili o količini za koju je proizvod projektovan, kao i prostor za unos količine supstanci dodatih van mjesta proizvodnje i prostor za unos ukupne količine supstanci. Oznaka iz stava 2 ovog člana mora biti jasno vidljiva, čitljiva i trajna.

Ako se oznaka iz stava 3 ovog člana postavlja pored postojeće oznake proizvoda, podaci se unose istom veličinom fonta, a oznaka se postavlja na dio proizvoda ili opreme koji sadrži F-gasove ili na dio proizvoda ili opreme gdje se oni pune ili povraćaju.

Rashladna i klimatizaciona oprema čija je izolacija izrađena od pjene ekspanzirane F-gasovima može se staviti na tržište samo ako je označena natpisom: „pjena ekspanzirana fluorisanim gasovima sa efektom staklene bašte“.

Hermetički zatvoreni sistemi moraju biti označeni u skladu sa stavom 2 ovog člana i dodatno sadržati oznaku „hermetički zatvoreno“.

Označavanje boca koje sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač (ODS) vrši se u skladu sa zakonom kojim se uređuje označavanje hemikalija.

Kada se reciklirane ili regenerisane ODS supstance koriste tokom popravke i/ili održavanja proizvoda navedenih u Prilogu 3 (Grupa I), popavljeni proizvod mora biti označen oznakom koja sadrži podatke o nazivu i količini reciklirane ili regenerisane supstance, u skladu sa zakonom kojim se uređuje označavanje hemikalija.

Boce koje sadrže reciklirane ODS supstance ili F-gasove moraju, prije stavljanja na tržište, biti označene oznakom koja sadrži podatke da je supstanca reciklirana, uključujući inventarski broj supstance, kao i naziv i adresu postrojenja koje je izvršilo reciklažu..

Prethodno navedena Uredba o supstancama koje oštećuju ozonski omotač i fluorisanim gasovima sa efektom staklene bašte (koja je na snazi) takođe prenosi Odluku 2010/372/EU, Uredbu (EU) br. 291/2011, Uredbu (EU) br. 537/2011, Uredbu (EZ) br. 1497/2007 i Uredbu (EZ) br. 1516/2007.

Novi Zakon o klimatskim promjenama uspostavlja pravni osnov (član 77) za ažuriranje važećeg zakonodavstva.

U skladu sa komentarima Evropske komisije, kada je riječ o povredama Zakona o klimatskim promjenama koje se odnose na supstance koje oštećuju ozonski omotač (tač. 54, 55, 56 i 57 člana 94), važeći sistem kazni ne ispunjava zahtjeve člana 27 stav 4 Uredbe (EU) 2024/590, koji predviđa da kazne budu povezane sa tržišnom vrijednošću predmetnih supstanci. Ovo pitanje biće riješeno izmjenama Zakona prije pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Postojeće institucije/nadležnosti:

Agencija za zaštitu životne sredine nosilac je većine nadležnosti u oblasti supstanci koje oštećuju ozonski omotač (ODS) i fluorisanih gasova sa efektom staklene bašte (F-gasova), uključujući izdavanje dozvola za uvoz i stavljanje na tržište, izdavanje dozvola za obavljanje djelatnosti ugradnje, održavanja i/ili servisiranja, kao i isključivanja iz upotrebe opreme i proizvoda koji sadrže ODS i F-gasove, te prikupljanje podataka i izvještavanje.

Inspekcija za zaštitu životne sredine je nadležna za sprovođenje Zakona u skladu sa članom 90.

Plan aktivnosti

Pravne/političke mjere		
Mjera	Vodeća institucija	Vremenski okvir

Donošenje Uredbe o supstancama koje oštećuju ozonski omotač (ODS) i fluorisanim gasovima sa efektom staklene bašte (F-gasovima), na osnovu člana 77 Zakona o klimatskim promjenama, kojom će se, između ostalog, prenijeti Uredba (EU) 2016/879, Sprovedbena uredba (EU) 2024/2174 i Sprovedbena uredba (EU) 2024/2215.	MERS	IV 2026
Usvajanje Pravilnika o detaljnom postupku i potrebnoj dokumentaciji za izdavanje dozvola za obavljanje aktivnosti instalacije, održavanja i/ili popravke, kao i isključivanja iz upotrebe opreme i proizvoda koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač ili alternativne supstance, usklađujući se, između ostalog, sa Uredbom (EU) 2024/2215 i drugim propisima vezanim za uzajamno priznavanje sertifikata u skladu sa nacionalnim okvirom.	MERS	IV 2026
Izmjene Zakona o klimatskim promjenama (kaznene odredbe)	MERS	IV 2027
Ažuriranje Plana implementacije Kigali amandmana sa povećanim nivoom ambicije.	MERS	IV 2027
Institucionalne mjere/izgradnja kapaciteta		
Mjera	Vodeća institucija	Vremenski okvir
Jačanje kapaciteta servisnih tehničara u sektoru rashladne i klimatizacije opreme (RAC) u oblasti bezbjednosti i procedura rada sa zapaljivim rashladnim sredstvima (organizovanje obuka za RAC tehničare o bezbjednosnim i radnim procedurama).	Agencija za zaštitu životne sredine	IV 2027
Jačanje kapaciteta carinskih službenika, inspektora zaštite životne sredine i uvoznika (organizovanje obuka i informativnih radionica).	Agencija za zaštitu životne sredine	IV 2027
Omogućavanje uvođenja tehnologija sa nižim potencijalom globalnog zagrijavanja (GWP), kroz prilagođavanje i opremanje centra za obuku za rad sa zapaljivim rashladnim sredstvima.	Agencija za zaštitu životne sredine	IV 2028
Unapređenje tehničkih i ljudskih kapaciteta u sektoru rashladne i klimatizacije opreme, kroz nabavku novih kompleta opreme za prikupljanje i reciklažu rashladnih sredstava, kao i obuku instruktora za rad sa zapaljivim rashladnim sredstvima.	Agencija za zaštitu životne sredine	IV 2028

Rizici implementacije

Rizici u sprovođenju odnose se na prenošenje i primjenu akata kojima se propisuju minimalni uslovi za međusobno priznavanje različitih djelatnosti, kao i na njihovo usklađivanje sa nacionalnim okvirom koji se razvija u okviru Poglavlja 2.

NAPOMENA: Aktivnosti jačanja kapaciteta predstavljene u gornjoj tabeli biće realizovane kroz prvu fazu Plana implementacije Kigali amandmana, uz podršku UNIDO-a i sredstva obezbijedena iz Multilateralnog fonda Montrealskog protokola.

Zakonodavstvo EU: Direktiva 2009/31/EZ o geološkom skladištenju ugljendioksida, uključujući sve delegirane i usvojene akte koji proizlaze iz glavnog akta.

Zahtjevi EK:

Vremenski okvir i mjere koje će Crna Gora preduzeti između zatvaranja poglavlja i pristupanja EU, kako bi se uskladila i pripremila za punu primjenu relevantnog zakonodavstva od dana pristupanja, uzimajući u obzir sljedeće elemente:

1. Vremenski okvir za donošenje domaćeg zakonodavstva kojim će se obezbijediti puna usklađenost sa Direktivom 2009/31/EZ o geološkom skladištenju ugljen-dioksida, sa svim njenim izmjenama i dopunama.
2. Vremenski okvir za identifikovanje nacionalnih organa ili državnih institucija koje mogu obavljati funkciju nadležnog organa za sprovođenje obaveza koje proizlaze iz Direktive 2009/31/EZ i Uredbe (EU) 2024/1735 (član 17).
3. Vremenski okvir za izradu plana kojim će se obezbijediti da svako skladištenje CO₂ u geološkim formacijama bude bezbjedno za ljude i životnu sredinu, kroz donošenje zakonodavstva usklađenog sa Direktivom o geološkom skladištenju ugljen-dioksida (CCS Direktivom), pri čemu se kao podrška mogu koristiti smjernice za njenu primjenu.
4. Vremenski okvir za obezbjeđivanje da izdavanje dozvola za izgradnju i rad skladišta CO₂ bude uslovljeno uspješno sprovedenom procjenom uticaja na životnu sredinu, u skladu sa Direktivom EU o procjeni uticaja određenih javnih i privatnih projekata na životnu sredinu (Direktiva 2011/92/EU, izmijenjena Direktivom 2014/52/EU), uključujući, po potrebi, izmjene nacionalnog zakonodavstva koje uređuje procjenu uticaja na životnu sredinu.
  - Učiniti javno dostupnim podatke o područjima na teritoriji Crne Gore u kojima se može odobriti skladištenje CO₂, u skladu sa članom 17 stav 1 Uredbe (EU) 2024/1735.

Obavezati nosioce dozvole, u smislu člana 1 tačka 3 Direktive 94/22/EZ, koji djeluju na teritoriji Crne Gore, da javno objave sve geološke podatke koji se odnose na proizvodna nalazišta koja su trajno zatvorena ili za koja je nadležnom organu dostavljeno obavještenje o njihovom zatvaranju.

Trenutni status

¹⁷ U skladu sa članom 4 stav 1 Direktive 2009/31/EZ, Crna Gora je još 2016. godine donijela odluku o zabrani geološkog skladištenja ugljen-dioksida na svojoj teritoriji. Ova odluka zasniva se na visokom seizmičkom riziku, s obzirom na to da se Crna Gora nalazi u seizmički aktivnom području.

Klasifikacija seizmičke opasnosti po regionima (MSC skala)

Teritorija Crne Gore podijeljena je na više zona prema maksimalno očekivanom intenzitetu zemljotresa:

---

¹⁷ Odredba Zakona o zaštiti životne sredine (Službeni glasnik MNE br. 52/2016) koja je naknadno izmijenjena uključivanjem te odredbe u Zakon o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena (Službeni glasnik MNE br. 73/19) i prenesena u novi Zakon o klimatskim promjenama (Službeni glasnik MNE br. 149/2025).

Primorski region (najveća opasnost – intenzitet IX–X): Ovo područje, koje obuhvata Ulcinj, Bar, Budvu, Kotor i Bokokotorski zaliv, izloženo je najjačim potresima. Karakterišu ga značajne rasjedne zone i iskustvo katastrofalnog zemljotresa iz 1979. godine (magnituda 7,0; intenzitet IX–X stepeni MSC skale).

Centralni region (visoka opasnost – intenzitet VIII): Obuhvata područje Podgorice i Danilovgrada, kao i okolne teritorije. U ovoj zoni očekuju se zemljotresi maksimalnog intenziteta do VIII stepeni prema Mercalli–Sieberg–Cancani (MSC) skali.

Sjeverni planinski region (umjerena opasnost – intenzitet VII): Obuhvata područja kao što su Nikšić, Žabljak i Pljevlja, gdje zemljotresi mogu dostići intenzitet do VII stepeni MSC skale.

Sjeveroistočni region (visoka opasnost – intenzitet VIII): Područje Berana i Plava prepoznato je kao seizmički aktivnije u odnosu na okolne oblasti, sa maksimalnim očekivanim intenzitetom od VIII stepeni MSC skale.

Geološko skladištenje ugljen-dioksida (CO₂) zabranjeno je na teritoriji Crne Gore, uključujući njeno teritorijalno more, vodna tijela, isključivu ekonomsku zonu i epikontinentalni pojas.

Zabrana iz stava 1 ovog člana odnosi se i na planirano geološko skladištenje ugljen-dioksida u količinama manjim od ukupno 100 kilotona, koje se sprovodi u svrhu istraživanja, razvoja ili testiranja novih proizvoda i procesa, kao i na skladištenje ugljen-dioksida u geološkoj formaciji ili skladišnom kompleksu koji se većim dijelom nalazi van teritorije Crne Gore, njenog teritorijalnog mora, vodnih tijela, isključive ekonomske zone ili epikontinentalnog pojasa, ali se prostire i na ta područja.” (član 72 Zakona o klimatskim promjenama)

Transpozicija:

Direktiva 2009/31/EZ trenutno je prenesena u zakonodavstvo Crne Gore kroz Zakon o klimatskim promjenama (čl. 72–76) i podzakonske akte donesene na osnovu prethodnog zakona, koji ostaju na snazi do donošenja novih podzakonskih akata.

Pravilnik o bližim uslovima za pristup mreži za transport ugljen-dioksida, kao i o postupku i kriterijumima za prihvatanje tokova ugljen-dioksida.¹⁸

Novi Zakon o klimatskim promjenama uspostavlja pravni osnov za ažuriranje prethodno navedenog pravilnika.

Dalje, Uredba o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu među projektima za koje je procjena uticaja na životnu sredinu obavezna, u tački 5 (Skladištenje), predviđa::

(b) postrojenja namijenjena za geološko skladištenje ugljen-dioksida;

(c) postrojenja za hvatanje ugljen-dioksida radi geološkog skladištenja, kada je ukupna godišnja količina uhvaćenog ugljen-dioksida jednaka ili veća od 1,5 megatona.

Postojeće institucije/nadležnosti:

---

¹⁸ Pravilnik o detaljnim uslovima za pristup transportnoj mreži ugljen-dioksida, te postupku i kriterijima za prihvatanje tokova ugljen-dioksida, Službeni glasnik MNE br. 12/2021

U skladu sa Zakonom o klimatskim promjenama (član 74), Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS) nadležno je za utvrđivanje uslova za pristup mreži za transport ugljen-dioksida, kao i kriterijuma za prihvatanje tokova ugljen-dioksida.

Agencija za zaštitu životne sredine nadležna je za ocjenu elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu, uključujući i studiju o hvatanju i skladištenju ugljen-dioksida koju su dužna da izrade privredna društva koja proizvode električnu energiju u termoelektranama instalisane snage 300 MW ili više, ukoliko se opredijele za infrastrukturu za hvatanje i skladištenje ugljen-dioksida.

Plan aktivnosti

Pravne/političke mjere		
Mjera	Vodeća institucija	Vremenski okvir
Pravna analiza zakonodavstva EU o CCS-u, identifikacija eventualnih praznina uprkos zabrani CCS-a u Crnoj Gori	Ministarstvo rudarstva, nafte i gasa	II 2027

11. Okvir sertifikacije uklanjanja ugljenika

Zakonodavstvo EU: Uredba (EU) 2024/3012 Evropskog parlamenta i Savjeta o uspostavljanju okvira Unije za sertifikaciju trajnog uklanjanja ugljenika, upravljanja ugljenikom u poljoprivredi (carbon farming) i skladištenja ugljenika u proizvodima.

Zahtjevi EK:

- Vremenski okvir za identifikovanje nacionalnih akreditacionih tijela nadležnih za sprovođenje Uredbe (EU) 2024/3012;
- Vremenski okvir za uspostavljanje neophodnih mehanizama za nadzor nad radom sertifikacionih tijela.

Trenutni status

Uspostavljanje sistema za sprovođenje Okvira za sertifikaciju uklanjanja ugljenika (Carbon Removals and Carbon Farming Certification Framework – CFCR) planirano je kroz IPA projekat koji je trenutno u toku. Aktivnost obuhvata izradu preporuka za uspostavljanje sistema za sprovođenje CFCR-a, na osnovu procjene potreba i dostupnih opcija. U okviru projekta biće predložen i vremenski okvir za potpuno usklađivanje i sprovođenje Uredbe.

Transpozicija

Uredba (EU) 2024/3012 o uspostavljanju okvira Unije za sertifikaciju trajnog uklanjanja ugljenika, upravljanja ugljenikom u poljoprivredi (carbon farming) i skladištenja ugljenika u proizvodima trenutno nije obuhvaćena zakonodavstvom Crne Gore. Novi Zakon o klimatskim promjenama (2025) ne sadrži pravni osnov za donošenje podzakonskih akata koji bi uređivali uklanjanje ugljenika, upravljanje ugljenikom u poljoprivredi i skladištenje ugljenika u proizvodima.

Postojeće institucije/nadležnosti:

Kompetencije za implementaciju ove uredbe još nijesu definisane.

Plan aktivnosti

Pravne/političke mjere			
Mjera		Vodeća institucija	Vremenski okvir
1	Procjena potreba će se sprovesti u okviru gore navedenog IPA projekta.	MERS	IV 2026
2	Uspostavljanje odgovarajućeg pravnog/institucionalnog okvira	MERS	II 2027
Institucionalne mjere/jačanje kapaciteta			
Mjera		Vodeća institucija	Vremenski okvir
3	Jačanje kapaciteta vezano za specifične metodologije	MERS	I 2027

SAŽETAK

1. Evropski klimatski zakon

Ključne odredbe Uredbe (EU) 2021/1119 prenesene su kroz Zakon o klimatskim promjenama, kojim se uspostavlja pravni okvir za postizanje klimatske neutralnosti do 2050. godine i pripremu Nacionalnog plana adaptacije (PPKP). Crna Gora je usvojila Plan prilagođavanja na klimatske promjene za period 2025–2035. godine sa Akcionim planom za period 2025–2027. Radi ostvarivanja cilja klimatske neutralnosti do 2050. godine, Crna Gora je u februaru 2026. godine usvojila Strategiju niskougljeničnog razvoja. Dalje usklađivanje biće usmjereno na donošenje podzakonskih akata kojima će se urediti revizija Nacionalnog plana adaptacije i izvještavanje o njegovom sprovođenju. Crna Gora će takođe pripremiti prvi dvogodišnji izvještaj o sprovođenju NAP-a, kako bi se testirali institucionalna koordinacija i sistemi izvještavanja.

2. Upravljanje Energetskom unijom i klimatskim djelovanjem

Crna Gora je usvojila Nacionalni energetska i klimatski plan (NEKP) 2025. godine i Strategiju niskougljeničnog razvoja 2026. godine, kojima su utvrđeni nacionalni ciljevi u oblasti obnovljivih izvora energije, energetske efikasnosti i smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte. Pravni okvir za klimatsko izvještavanje, inventare emisija i projekcije uglavnom je uspostavljen Zakonom o klimatskim promjenama i Zakonom o energetici. Naredni koraci uključuju donošenje podzakonskih akata kojima će se urediti sadržaj NEKP-a, uspostavljanje, održavanje i kontinuirano unapređenje sistema politika, mjera i projekcija emisija gasova sa efektom staklene bašte, udio obnovljivih izvora energije u saobraćaju, kao i uspostavljanje mehanizama institucionalne koordinacije. Tehničke aktivnosti biće usmjerene na pripremu prvog izvještaja o sprovođenju NEKP-a i uspostavljanje registra za klimatske promjene.

3. Standardi emisija CO₂ za putničke automobile, laka komercijalna vozila i teretna vozila

Crna Gora nema domaću automobilsku industriju, ali primjenjuje tehničke zahtjeve usklađene sa pravnom tekovinom EU u oblasti homologacije vozila i praćenja emisija kroz Zakon o bezbjednosti saobraćaja na putevima i prateće pravilnike. Postupci tehničkog pregleda i homologacije vozila već obuhvataju prikupljanje ključnih tehničkih i ekoloških podataka.

Puna usklađenost biće obezbijedena donošenjem Zakona o homologaciji vozila i izmjenama Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima. Iako je praćenje emisija CO₂ već djelimično uređeno i institucionalizovano, potrebno je uspostaviti obaveze izvještavanja u saradnji sa organom koji raspolaze podacima, odnosno Ministarstvom saobraćaja. Vremenski okvir za ove aktivnosti biće usklađen sa mapama puta za ispunjavanje završnih mjerila u okviru Poglavlja 1 i Poglavlja 14.

4. Informisanje potrošača o potrošnji goriva i emisijama CO₂ (označavanje vozila)

Direktiva 1999/94/EZ već je prenesena u zakonodavstvo Crne Gore kroz Zakon o klimatskim promjenama i Pravilnik o označavanju, kojima je propisana obaveza prikazivanja podataka o potrošnji goriva i emisijama CO₂ na prodajnim mjestima za nova putnička vozila. Sprovođenje ovih obaveza obezbjeđuje se kroz inspekcijski nadzor tržišta i utvrđene obaveze izvještavanja.

5. Kvalitet goriva

Crna Gora je uspostavila pravni i institucionalni okvir za obezbjeđivanje kvaliteta goriva kroz Zakon o energetici, pripadajuće podzakonske akte i Uredbu o graničnim vrijednostima zagađujućih materija u tečnim naftnim gorivima. Praćenje kvaliteta goriva sprovodi se putem akreditovanih laboratorija.

6. Korišćenje zemljišta, prenamjena zemljišta i šumarstvo (LULUCF)

Sektor korišćenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva (LULUCF) uključen je u klimatski okvir Crne Gore, pri čemu su nadležnosti za njegovo sprovođenje dodijeljene organima nadležnim za zaštitu životne sredine, poljoprivredu i šumarstvo u skladu sa Zakonom o klimatskim promjenama. Međutim, dostupnost podataka i institucionalni kapaciteti i dalje su ograničeni, naročito u oblasti geoprostornog praćenja i izvještavanja o emisijama.

Prioritetne mjere uključuju unapređenje kvaliteta podataka za inventar gasova sa efektom staklene bašte, integraciju skupova podataka Copernicus i LUCAS, ažuriranje Nacionalne inventure šuma, kao i jačanje institucionalnih kapaciteta za analizu podataka i izvještavanje.

7. Supstance koje oštećuju ozonski omotač i fluorisani gasovi sa efektom staklene bašte

Crna Gora je uspješno eliminisala upotrebu CFC i HCFC supstanci u skladu sa Montrealskim protokolom i usvojila zakonodavni okvir kojim se uređuju supstance koje oštećuju ozonski omotač (ODS) i fluorisani gasovi sa efektom staklene bašte (F-gasovi). Potrošnja HFC supstanci prati se i kontroliše, a njihovo dalje smanjenje planirano je kroz Plan implementacije Kigali amandmana, koji će biti ažuriran kako bi odražavao ambicioznije ciljeve u skladu sa zahtjevima Evropske unije.

Dalje usklađivanje biće obezbijeđeno donošenjem ažuriranih podzakonskih akata u oblasti ODS i F-gasova. Crna Gora će takođe morati da izmijeni Zakon o klimatskim promjenama kako bi uskladila kaznene odredbe sa Uredbom (EU) 2024/590. Aktivnosti jačanja kapaciteta dodatno će unaprijediti tehničke i administrativne kapacitete nadležnih institucija i privrednih subjekata.

8. Geološko skladištenje ugljen-dioksida (CCS)

Geološko skladištenje CO₂ zabranjeno je u Crnoj Gori zbog visokog seizmičkog rizika. Ipak, relevantno zakonodavstvo djelimično prenosi Direktivu EU o geološkom skladištenju ugljen-dioksida i uspostavlja regulatorni okvir za potencijalnu infrastrukturu za transport CO₂.

Planirane aktivnosti uključuju sprovođenje pravne analize zakonodavstva EU u oblasti CCS-a i procjenu eventualnih preostalih praznina u usklađenosti, uprkos postojećoj nacionalnoj zabrani geološkog skladištenja. Na taj način obezbijediće se usklađenost sa relevantnim zahtjevima pravne tekovine EU.

9. Okvir za sertifikaciju uklanjanja ugljenika

Uredba EU o sertifikaciji uklanjanja ugljenika još uvijek nije prenesena u zakonodavstvo Crne Gore, a institucionalne nadležnosti za njeno sprovođenje nijesu definisane. Pripremne aktivnosti trenutno se sprovode kroz IPA projekat usmjeren na jačanje kapaciteta.

Planirane mjere uključuju sprovođenje procjene potreba, uspostavljanje odgovarajućeg pravnog i institucionalnog okvira, kao i jačanje nacionalnih kapaciteta za primjenu metodologija za sertifikaciju uklanjanja ugljenika u najkraćem mogućem roku.

Tabela 1 – Pravne i političke mjere

Mjera	Vodeća institucija	Vremenski okvir
Usvajanje Pravilnika o reviziji Nacionalnog plana prilagođavanja	MERS	4. kvartal 2026.
Usvajanje Pravilnika o izvještavanju o implementaciji PPKP-a	MERS	4. kvartal 2026.
Praćenje novog zakonodavnog paketa za period nakon 2030. godine	MERS	Q2 2028
Usvajanje Pravilnika o sadržaju Nacionalnog plana za energiju i klimu	Ministarstvo energetike i rudarstva	Q3 2026
Usvajanje nacrtu uredbe o sistemu inventara stakleničkih gasova	MERS	3. kvartal 2026.
Usvajanje Pravilnika o načinu i metodologiji izrade, kao i sadržaju izvještaja o politikama i mjerama za ublažavanje klimatskih promjena i prilagođavanje na klimatske promjene, te izvještaja o projekcijama emisija gasova sa efektom staklene bašte.	MERS	3. kvartal 2026.
Usvajanje nacrtu Uredbe o uspostavljanju, održavanju i kontinuiranom unapređenju sistema politika, mjera i projekcija emisija gasova sa efektom staklene bašte.	MERS	3. kvartal 2026.
Usvajanje Uredbe o udjelu energije iz obnovljivih izvora u sektoru saobraćaja.	Ministarstvo energetike i rudarstva	4. kvartal 2026.
Usvajanje Zakona o homologaciji vozila i pratećih podzakonskih akata.	Ministarstvo saobraćaja	4. kvartal 2026.
Izmjene i dopune Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima.	Ministarstvo saobraćaja	4. kvartal 2026.
Usvajanje Pravilnika o oznakama i promotivnim materijalima koji sadrže informacije o potrošnji goriva i emisijama CO ₂ novih putničkih vozila.	MERS	4. kvartal 2026.
Usvajanje Pravilnika o kvalitetu i kontroli kvaliteta tečnih naftnih goriva	Ministarstvo rudarstva, nafte i gasa	4. kvartal 2026.
Usvajanje Uredbe o supstancama koje oštećuju ozonski omotač (ODS) i fluorisanim gasovima sa efektom staklene bašte (F-gasovima);	MERS	4. kvartal 2026.
Usvajanje ažuriranog Pravilnika o sertifikaciji i izdavanju dozvola za tehničare u sektoru rashladne i klimatizacione opreme (RAC)	MERS	4. kvartal 2026.
Izmjene i dopune Zakona o klimatskim promjenama (kaznene odredbe);	MERS	4. kvartal 2027.

Ažuriranje Plana implementacije Kigali amandmana sa povećanim nivoom ambicije;	MERS	4. kvartal 2027.
Sprovođenje pravne analize zakonodavstva Evropske unije u oblasti geološkog skladištenja ugljen-dioksida (CCS);	Ministarstvo rudarstva, nafte i gasa	Q2 2027
Uspostavljanje pravnog okvira za sertifikaciju uklanjanja ugljenika.	MERS	Q4 2027

Tabela 2 – Tehničke / operativne mjere

Mjera	Vodeća institucija	Vremenski okvir
Priprema prvog dvogodišnjeg izvještaja o implementaciji PPKP-a	MERS	4. kvartal 2027.
Priprema prvog dvogodišnjeg izvještaja o implementaciji NEKP-a	Ministarstvo energetike i rudarstva	Q4 2027
Osnivanje registra klimatskih promjena	MERS	4. kvartal 2027.
Razvoj IT sistema za praćenje emisija iz vozila	Ministarstvo saobraćaja	4. kvartal 2027.
Razvoj godišnjeg plana prikupljanja podataka za inventar emisija gasova sa efektom staklene bašte	Agencija za zaštitu životne sredine	4. kvartal 2026.
Razvoj plana osiguranja i kontrole kvaliteta za inventare emisija	Agencija za zaštitu životne sredine	4. kvartal 2026.
Upotreba Copernicus/LUCAS skupa podataka za izvještavanje o LULUCF	Agencija za zaštitu životne sredine	4. kvartal 2026.
Unapređenje kvaliteta podataka za inventar gasova sa efektom staklene bašte u sektoru LULUCF;	Agencija za zaštitu životne sredine	Q4 2027
Ažuriranje Nacionalnog inventara šuma	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	4. kvartal 2027.

Tabela 3 – Institucionalne mjere / Mjere za izgradnju kapaciteta

Mjera	Vodeća institucija	Vremenski okvir
Uspostavljanje koordinacionog tijela za izvještavanje o klimatskim promjenama.	Vlada / MERS	2027
Jačanje kapaciteta za izvještavanje o emisijama gasova sa efektom staklene bašte (GHG) i izradu projekcija emisija.	Agencija za zaštitu životne sredine	4. kvartal 2027.
Jačanje kapaciteta za upravljanje i vođenje registra za klimatske promjene.	MERS	4. kvartal 2027.
Jačanje kapaciteta tehničara u sektoru rashladne i klimatizacione opreme (RAC) za rad sa zapaljivim rashladnim sredstvima.	Agencija za zaštitu životne sredine	4. kvartal 2027.
Obuka za carinike, inspektore i uvoznike F-gasova	Agencija za zaštitu životne sredine	4. kvartal 2027.
Uspostavljanje centra za obuku za tehnologije koje koriste rashladna sredstva sa niskim potencijalom globalnog zagrijavanja (GWP).	Agencija za zaštitu životne sredine	4. kvartal 2028.
Nabavka opreme za prikupljanje i reciklažu rashladnih sredstava.	Agencija za zaštitu životne sredine	4. kvartal 2028.
Jačanje kapaciteta za primjenu metodologija sertifikacije uklanjanja ugljenika.	MERS	Q2 2027